

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НИІ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА ПЕРЕКЛАДУ

LITTERA SECRETATA MANTET

(ЗБІРКА СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ)
ВИПУСК 7

ЖИТОМИР–2021

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

LITTERA SCRIPTA MANET

(ЗБІРКА СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ)

ВИПУСК 7

ЖИТОМИР 2021

Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Протокол № 22 від 26.11. 2021)

Редакційна колегія:

Полховська М. В. – кандидат філологічних наук, доцент, директор ННІ іноземної філології ЖДУ імені Івана Франка;

Борисенко Н. Д. – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри англійської філології та перекладу ННІ іноземної філології ЖДУ імені Івана Франка;

Мосієнко О. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та перекладу ННІ іноземної філології ЖДУ імені Івана Франка.

Рецензенти

Білюк І. Л. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови та прикладної лінгвістики Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Хант Г. О. – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Littera Scripta Manet: збірка студентських наукових праць / ред. колегія: М. В. Полховська, Н. Д. Борисенко, О. В. Мосієнко. – Житомир: ННІ іноземної філології ЖДУ імені Івана Франка, 2021 – Вип. 7. – 109 с.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат, власних імен та посилань відповідають автори публікації. Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.

© ННІ іноземної філології ЖДУ імені Івана Франка, 2021
© ЖДУ імені Івана Франка, 2021

ЗМІСТ

Богатько В. О. Особливості перекладу англійських реалій повсякденного життя українською мовою (на матеріалі американських кіносеріалів).	5
Ваховська Ю. В. Відтворення англійських реалій в українському перекладі творів А.К. Дойля про Шерлока Холмса.	9
Гончарук М. С. Хто такий Террі Пратчетт? Специфіка його творчості.	13
Горобей В. І. Основні способи перекладу фразеологічних одиниць.	17
Деревенько А. Ю. Специфіка відтворення англомовних реалій в українському кіноперекладі.	20
Жила Ю. В. Основні характеристики метафори у середовищі політичного мовлення.	25
Ковальчук Н. О. Особливості представлення лексеми FAMILY в словниках Macmillan та Collins.	29
Колесник Я. Я. Особливості відтворення пасивного стану в українських перекладах англомовної прози	34
Колосінська М. В. Специфіка відтворення англійських неособових форм дієслова українською мовою.	40
Корзун В. Г. Парадокси у романі “Портрет Доріана Грея “О. Уайльда та специфіка відтворення їх в українськомовних перекладах.	42
Костюкова А. О. Особливості засобів вираження епістемічної модальності в англійських прозових творах.	46
Крейтор Т. О. Principles of translation of sports news texts.	53
Кухар К. А. Перекладацькі трансформації в українському перекладі роману Джорджо Мойес «До зустрічі з тобою».	62
Мірова М. Р. Неологізми на позначення інфекції Covid-19 та супутніх явищ у сучасній англійській мові.	65
Медцовська Л. О. Застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні англомовних прес-релізів ООН на українську мову.	69
Миرونюк М. А. Відтворення англійських компаративних фразеологічних одиниць українською мовою.	74
Нехаєнко К. О. Лексичні одиниці <i>avocado</i> та <i>tomato</i> в електронних тлумачних словниках англійської мови.	78
Орліківський Д. О. Термінознавство як об’єкт лінгвістичних досліджень.	82
Папуш Д. О. Особливості передачі англомовних реалій на позначання одиниць виміру на прикладі роману Стівена Кінга «Воно».	84
Пейзаж К. А. Функціональні особливості маркерів модальності на матеріалі текстів англомовних мас медіа.	88
Петренко Б. О. Стилїстичні особливості персонажного мовлення головної героїні роману Сильвії плат «під скляним ковпаком».	92
Попп М. І. Зіставлення електронних словників Oxford та Cambridge	95
Сегал С. Ш. Основні диференційні ознаки терміна.	98

Сірик Ю. Е. Загальні особливості перекладу англійських медичних термінів.	101
Сумма О. В. Особливості перекладу англійських реалій на позначення титулів українською мовою.	103

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ РЕАЛІЙ
ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ
(НА МАТЕРІАЛІ АМЕРИКАНСЬКИХ КІНОСЕРІАЛІВ)**

Наша розвідка присвячена дослідженню реалій повсякденного життя американської спільноти, презентованих в американських серіалах, та особливостям їх відтворення засобами української мови у перекладі. З одного боку, перекладачі постійно стикаються з труднощами відтворення реалій, які відсутні у житті інших спільнот. З іншого боку, саме відтворення національної своєрідності є однією з ключових проблем у сфері перекладознавства. Складність перекладу англійських реалій полягає в тому, що для них не існує певних відповідників, які можуть відобразити цей національний колорит і у яких присутні ті самі конотації емоційного, смислового та стилістичного характеру, що супроводжують реалії в тексті оригіналу. Під час роботи з реаліями перекладачеві потрібно бути ознайомленим з культурними особливостями реалій та враховувати їх екстралінгвістичні фактори. Слід відмітити, що переклад реалій становить проблему, оскільки існує необхідність передачі історичного та національного колориту тієї чи іншої країни. Серед способів відтворення реалій виділяють транскрипцію, транскрибування, калькування, описовий переклад [3]. Вони дозволяють зберегти колорит іншої культури для сприймача.

Метою цієї розвідки є визначення особливостей відтворення англійських реалій в українських перекладах американських телесеріалів.

Перш за все, розглянемо що розуміють під терміном реалія. Почнемо з того, що лексема «реалія» як термін поширилася в 40-х роках та була вперше вжита А. Федоровим у праці «Про художній переклад» (1941) на позначення національно-специфічного об'єкта. Він визначав реалії як національно-

специфічні елементи міжмовної та міжкультурної комунікації, що викликають труднощі при перекладі [6]. А. Федоров писав, що «немає такого слова, яке не могло би бути перекладено на іншу мову, хоча би описово, це вважається розповсюдженим поєднанням слів даної мови [6, с.182]. У свою чергу, Р. Зорівчак зазначає, що реалії – це слова-категорії, які відіграють роль у відображенні соціально-історичного та культурного контексту [3]. У 1952 році Л. Соболев визначає реалії як специфічні національні слова, які не мають еквівалентів в інших мовах саме тому, що у побуті інших народів відсутні явища, які такі слова позначають [4, с. 290]. Згідно концепції Г. Томахіна, реалії – це назви, властиві лише певним націям та народам, фактів історії, державних інститутів, міфологічних істот, імена національних та фольклорних героїв і т.і. [5, с. 21].

Основне значення реалій вміщує в себе традиційний комплекс етнокультурної інформації, яка є чужою для об'єктивної дійсності цільової мови. С. Влахов та С. Флорін визначають реалії як слова та словосполучення народної мови, які відображають найменування предметів, понять, явищ, характерних для географічного середовища та культури [1].

В американських кіносериалах знаходимо приклади реалій, які викликають певні труднощі та проблеми при перекладі. Одним з таких є серіал «Друзі». Почнемо з опису самого серіалу. Перш за все, це популярний американський ситком про групу з шести друзів, які живуть у Нью-Йорку. Перший сезон вийшов у 1994 році, загалом відзнято 10 сезонів протягом 10 років.

Серіал розповідає про життя шести друзів: розпещену «татусеву доньку» Рейчел Грін (Дженніфер Еністон), чистюлю-кухаря Моніку Геллер (Кортні Кокс), офісного працівника Чендлера Бінга (Меттью Перрі), схибленого на сексі і їжі, нетямущого актора Джої Тріббіані (Метт Леблан), розлученого палеонтолога Роса Геллера (Девід Швіммер), масажистки-хіпі та співачки Фібі Буффе (Ліза Кудроу). У друзів трапляється багато нескінченних історій: вони закохуються, сваряться, миряться та проводять завжди свій вільний час разом.

LITTERA SCRIPTA MANET

Проаналізуємо відтворення американських реалій в українському перекладі на прикладі цього серіалу. Поширеними у серіалі є реалії побуту, серед яких виділяємо першу групу реалій на позначення напоїв.

Rachel: Decaf cappucino for Joey. Coffee black. Late. And an iced tea (Season 1, series 3).

Рейчел: Капучіно без кофеїну для Джої, чорна кава, кава з молоком, чай (Сезон 1, серія 3).

Реалія *an iced tea* – це реалія американського життя, яка перекладена за допомогою вилучення характеристики (*iced*). Переклад призводить до того, що змінюється повністю назва напою. Слід додати, що відповідно до тлумачного словника англійської мови реалія *an iced tea* визначається як *basically cold tea served with ice. It can be sweetened, but is generally enjoyed without any added sugar and tea is a much sweeter version* [8]. Отже, в українському перекладі повністю зігнорована характеристика напою як холодного.

Іншим способом відтворення реалії є описовий переклад.

Fibi: I brought you alphabet soup (Season 1, series 4).

Фібі: Я вам принесла супу з макаронними буквами (Сезон 1, серія 4).

Реалія *alphabet soup* перекладена за допомогою описового способу. Перекладач вирішив більш детально охарактеризувати реалію, яка отримала назву *суп з макаронними буквами*.

Транскрибування використовується, коли йдеться про географічні назви:

Joey: One Mississippi, two Mississippi, three Mississippi (Season 1, series 5).

Джої: Раз Miccicini, два Miccicini, три Miccicini (Сезон 1, серія 5).

Ще одним способом відтворення реалій у серіалі «Друзі» є калькування, наприклад:

Richel: Remember when we went to Central Park and rented boats? That was fun (Season 1, series 5).

Рейчел: – Пам'ятаєте як ми ходили у Центральний Парк та катались на човнах? Так було весело (Сезон 1, серія 5).

Реалія *Central Park* позначає відомий міський парк, розташований у Нью Йорку у Манхеттені. Перекладач використав калькування назви, яка є відомою за межами американської спільноти.

Отже, дослідження перекладу реалій на основі серіалу «Друзі» дозволяє зробити **висновок**, що слід враховувати інформативне наповнювання з метою адекватного відтворення у текстах цільової мови. Поширеними способами перекладу реалій є вилучення, калькування та описовий переклад. Перекладач не завжди може підібрати еквівалент в іншій культурі або зберегти реалію.

Перспективи роботи вбачаються у подальших дослідженнях способів передачі українською мовою реалій суспільного життя, представлених в американських серіалах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе. М. : Международные отношения, 1980. 190 с.
2. Друзі. Сезон 1. URL : <https://uaserials.pro/105-druzi-sezon-1.html> (дата звернення: 21.04.2021).
3. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози). Львів : Вид-во при Львівському університеті, 1989. 216 с.
4. Соболев Л.Н. О переводе образа образом. // Вопросы художественного перевода. М. : Советский писатель, 1955. С. 270–290.
5. Томахин Г. Д. Реалии американизмы. М. : Высшая школа, 1988. 239 с.
6. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (Лингвистические проблемы). СПб.: Филологический факультет СПбГУ; М.: ООО "Издательский Дом "ФИЛОЛОГИЯ ТРИ", 2002. 416 с.
7. Friends. Season 1. URL : <http://english.vvord.ru/tekst-filma/Druzjya-Sezon-1/> (дата звернення: 21.04.2021).
8. Dictionary by Merriam-Webster. URL : <https://www.merriam-webster.com/> (дата звернення: 21.04.2021).

**ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ РЕАЛІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ
ПЕРЕКЛАДІ ТВОРІВ А.К. ДОЙЛЯ ПРО ШЕРЛОКА ХОЛМСА**

Наша стаття присвячена відтворенню англійських реалій в українському перекладі всесвітньо відомих творів А. К. Дойля про Шерлока Холмса [8]. Розвідка є актуальною, оскільки існує перекладацька проблема перекладу англійських реалій, яка пов'язана із важкістю їхнього відтворення засобами цільової мови. Метою статті є дослідження передачі реалій Великої Британії кінця XIX століття в сучасному українському перекладі, виконаному українським перекладачем В. О. Панченком в 2010 році [1].

Проблеми перекладу художньої прози досліджувала ціла низка перекладознавців, серед яких О. В. Ребрій [2], О. О. Селіванова [3]. Соціокультурні проблеми перекладу пов'язані із необхідністю відтворення у перекладі культурних феноменів певної спільноти та реалій [13]. Під реаліями у перекладознавстві розуміють «Моно- та полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких містить (у плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [3, с. 498]. Реалії вивчають у зв'язку з їхньою класифікацією [6] та способами відтворення у цільовій мові [4].

У творах А.К. Дойля зустрічається низка реалій, які відносяться до різних сфер життя. До першої групи реалій відносимо власні назви. Наприклад, у реченні: *I was removed from my brigade and attached to the Berkshires, with whom I served at the fatal battle of Maiwand* [8, с. 7] використовується реалія *Berkshires*, яка означає військову структуру, підрозділ, а не графство на схід від Лондону, в Великій Британії [11]. Це стає зрозумілим, якщо брати контекст наведеного речення в цілому: йдеться про війну, в якій Ватсон брав участь.

До другої групи відносимо топоніми. Так в тексті оригіналу згадується Портсмут: *I was dispatched, accordingly, in the troopship Orontes, and landed a month later on Portsmouth jetty...* [8, с. 7]. У тексті перекладу знаходимо наступний відповідник: *Я вирушив туди на військовому транспорті «Оронтес» і за місяць зійшов на пристані в Портсмуті* [1, с. 16].

До третьої групи відносимо етнографічні реалії, наприклад, реалії житла: *Broad, low tables were scattered about, which bristled with retorts, test-tubes, and little Bunsen lamps, with their blue flickering flames* [8, с. 8]. *Bunsen lamps* у словнику Merriam-Webster визначаються як *a gas burner consisting typically of a straight tube with small holes at the bottom where air enters and mixes with the gas to produce an intensely hot blue flame* [9]. У перекладі використано еквівалент *бунзенівський пальник*: *То була висока кімната, де на полицях блищали незліченні пляшечки. Всюди стояли низькі, широкі столи, загромаджені ретортами, пробірками й бунзенівськими пальниками, над якими тріпотіло блакитне полум'я* [1, с. 18].

Четверта група об'єднує реалії, пов'язані з наукою. До них відносяться реалії на позначення дослідів з хімічними речовинами: *The old Guaiacum test was very clumsy and uncertain* [8, с. 9]. В українському перекладі використано еквівалент: *Давніший спосіб із гуаяковою смолою був дуже громіздкий і непевний* [1, с. 19]. *Guaiacum test* має визначення в англійській мові: *One of the first presumptive tests for blood developed. It relied on guaiacum (a resin isolated from trees) in combination with hydrogen peroxide. If a stain turned blue when treated with these reagents, it was considered a positive result indicative of blood* [12], отже, це певна процедура, яка виконується з кров'ю за допомогою смоли дерева, яке називається «гуаяк». Перекладач зміг влучно підібрати фразу-відповідник.

П'ята група складається з реалій на позначення явищ літератури та мистецтва. Наприклад, жанр літератури, характерний для Великої Британії XIX століття, отримав назву *Sensational Literature*. Це жанр літератури, який був популярним в той час і вирізнявся драматичністю та наявністю кримінальних

біографій, але це не обов'язково були історично достовірні події, вони могли бути і вигаданими, характерними для цього жанру були оповіді про злочини, таємниці та невизначеність, яка тримала читачів у напруженні [12]. До прикладу: Коли Ватсон робить замітки про Шерлока Холмса та записує його сильні та слабкі сторони, він розповідає про знання детективом кримінальної хроніки: *Sensational Literature. - Immense. He appears to know every detail of every horror perpetrated in the century* [8, с. 11]. Оскільки словосполучення *Sensational Literature* не має еквіваленту в українській мові, перекладач замінює реалію на зрозумілу для українського читача: *З кримінальної хроніки – величезні. Знає кожну подробицю кожного злочину, скоєного впродовж століття* [1, с. 23]. В. О. Панченко успішно одомашнив реалію, підібрав еквівалент *кримінальна хроніка* для перекладу.

До шостої групи відносимо етноніми: *I should have fallen into the hands of the murderous Ghazis had it not been for the devotion and courage shown by Murray, my orderly, who threw me across a pack-horse, and succeeded in bringing me safely to the British lines* [8, с. 7]. Як бачимо з прикладу, в оригіналі вжито етнонім *British*, який перекладено за допомогою етноніму *англійці*: *Я, напевно, потрапив би до рук нещадних газі, якби не відданість і мужність Мюррея, мого ординарця, що перекинув мене через спину коня і щасливо довів до табору англійців* [1, с. 16]. Ось таке тлумачення подає один з онлайн-словників: *Англійці, ів, мн. (одн. англісець, йця, чол.; англійка, и, жін.). Народ, який становить основне населення Англії* [5]. В той же час словник Dictionary.com дає таке пояснення англійському відповіднику слова *британець*: *A native or inhabitant of Britain* [10]. Між наведеними словами існує різниця: якщо *англійцем* можна назвати мешканця Англії, то слово *британець* можна вжити у відношенні до будь-якого місцевого жителя у всій Великій Британії [9]. Чому ж перекладач вжив слово *англійці*, коли у війні брали участь всі представники Британії? Можна висунути гіпотезу, що це пов'язано з самою назвою війни – *Друга англо-афганська війна* [11]. Або тому що ці назви настільки міцно

сплелися між собою в українській традиції, що часто вживаються як тотожні синоніми, без глибокого аналізу цих двох понять.

Отже, переклад В. О. Панченком творів А.К. Дойля демонструє, що важливе місце у ньому займає відтворення реалій британського життя: власні назви; топоніми; етнографічні реалії, серед яких реалії житла; реалії, пов'язані з наукою, зокрема з хімічними дослідженнями; реалії на позначення літератури та мистецтва; етноніми. Подальшою перспективою розвідки є дослідження стратегій відтворення реалій українського життя англійською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конан Дойль А. Пригоди Шерлока Холмса для серед. та ст. шк. віку в 4 т. : / пер. з англ. В. Панченка; худож. оформ. О. Мачинського. К. : Веселка; Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. Т. 1. 345 с.
2. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства [навч. пос.] Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. 113 с.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля К, 2006. 716 с.
4. Славова Л. Л., Борисенко Н. Д. Відтворення історичних реалій у перекладі художньої літератури. Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу : тези доп. Всеукраїн. наук. конф. пам'яті д-ра філолог. наук, проф. Д. І. Квеселевича (1935-2003), (22 травня 2020 р.). Житомир, 2020. С. 77-80.
5. Словник української мови : в 11 т. / ред. кол. : І. К. Білодід (гол. ред.) та ін. Київ : Вид-во "Наукова думка" 1970-1980 рр.
6. Ткаченко Ю. В. Особливості класифікації реалій та виявлення їх аксіологічного потенціалу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. Вип. 58, 2015 С. 68–70.
7. Academic Dictionaries and Encyclopedias [Електронний ресурс] URL: <https://en-academic.com> (дата звернення: 03.11.2021)

8. Conan Doyle A. The Complete Sherlock Holmes [Електронний ресурс] URL: <https://sherlock-holm.es> (дата звернення: 03.11.2021)
9. Dictionary by Merriam-Webster [Електронний ресурс] URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary> (дата звернення: 03.11.2021)
10. Dictionary.com [Електронний ресурс] URL: <https://www.dictionary.com> (дата звернення: 03.11.2021)
11. Encyclopedia Britannica [Електронний ресурс] URL: <https://www.britannica.com> (дата звернення: 03.11.2021)
12. Oxford reference [Електронний ресурс] URL: <https://www.oxfordreference.com/view> (дата звернення: 03.11.2021)
13. Slavova L.L., Borysenko N.D. Rendering cultural information in translation. Одеський лінгвістичний вісник. № 11, 2018. С. 167-173.

Гончарук М.С.

*Науковий керівник: старший викладач, кандидат
філологічних наук Ієвітіс І. В*

ХТО ТАКИЙ ТЕРРІ ПРАТЧЕТТ? СПЕЦИФІКА ЙОГО ТВОРЧОСТІ

Террі Пратчетт один із найпопулярніших британських письменників. Його книги мають мільйонні тиражі, а твори шалену популярність. У його творах зображується безліч життєвих ситуацій, які гармонійно переплітаються з реаліями сьогодення. Твори Террі Пратчетта є унікальним явищем у сучасній літературі. Автор створив численна кількість загадкових і цікавих героїв, він видав більше сорока книг популярної збірки «Дискосвіт» та вигдав цілий світ для читачів.

Террі Пратчетт народився 28 квітня 1948 року у Біконсфілді що знаходиться у Великій Британії. Батько Террі працював механіком, а мати була секретаркою. Батьки подарували йому чудове, дитинство і привили йому змалечку любов до книг і читання. Можливо через цю звичку Террі й почав писати твори? Після закінчення школи у якій йому не легко давалось навчання,

а директор казав що із нього нічого не вийде, порадившись з батьками він покинув школу, не вступив до університету і не отримав вищої освіти, не зважаючи на все це Террі Пратчетт не здавався і робив усе можливе для того, щоб стати журналістом, він продовжив писати.

Террі Пратчетт написав своє перше оповідання коли йому було 13, а на свій перший гонорар він купив друкарську машинку.

Після написання першого успішного роману автору довелось плідно працювати. Першим місцем де почалась кар'єра Террі була газета «Bucks Free Press», він намагався поєднувати журналістику і письмо, завдяки таланту автора йому це вдавалось, у нього не було творчих криз він завжди робив все вчасно та якісно. На початку письменницької кар'єри Террі писав твори для дітей і підписувався як «дядько Джим». У 1971 році він видав свій перший роман для якого він власноруч намалював 30 ілюстрацій це була історія про маленьких створінь, які жили на килимі роман не викликав захоплення, але отримав декілька похвальних відгуків.

У 1983 році Пратчетт написав гумористичний фентезі-роман «Колір магії» і цей роман був щасливим -- його одразу видали. Ця книга була схожою на пародію виданих раніше книг він додав щось нове, те, чого раніше не було, чого не вистачало жанру фентезі, автор додав нотки гумору, зробив сюжет більш комічним і це дійсно сподобалось читачам.

Ця книжка стала основою довгої історії, навіть через 40 років після написання її перекладають різними мовами, видають у нових країнах, цей твір хочеться перечитувати знову і знову, його навіть екранізували. Саме в цій книзі Террі Пратчетт уперше відкрив читачам цікавий, таємничий і такий чаруючий «Дискосвіт».

«Дискосвіт» -- це одне із найбільших творчих надбань автора, серія книг налічує 41 роман. Вигаданий всесвіт — плаский. Він має форму диску, який лежить на чотирьох слонах, які стоять на величезній черепаці. У цьому всесвіті відсутні сторони світу, але замість них є чотири материки; Край, з якого стікає вода і розчиняється в космосі; та незліченна кількість цікавих персонажів.

Серія книг «Дискосвіт» принесла Пратчетту всесвітню популярність, неймовірні продажі, прихильність сотень тисяч читачів що здійснило його мрії. Читачі одразу полюбили фентезі Террі Пратчетта люди побачили, що його твори особливі, нові. Вони наповнені тонким, дотепним гумором із фантастичними історіями, але водночас його історії доторкаються тем, важливих у нашій дійсності. Вони розповідають про неіснуючих героїв та світи, але в той же час повністю переплітаються із буденним життям, зачіпають ситуації з якими зустрічається кожен.

«Дискосвіт»— справа життя Террі Пратчетта. Практично щороку він писав дві книги з цієї серії. Він створив кілька підциклів та ще більше розширив його дивовижний вигаданий світ. З часом персонажів стало так багато, що він створив спеціальний довідник, в якому описав інформацію та основні особливості кожного героя.

Після публікації першого роману незважаючи на критиків, які стверджували, що у збірці не буде успіху він продовжив створювати «Дискосвіт» який приніс автору феноменальний успіх. Террі довів, що перші критики помилялися, і став одним з найуспішніших авторів Великобританії, навіть Королева Єлизавета II надала Пратчетту титул лицаря.

У 2007 році у Террі Пратчетта діагностували рідкісну форму хвороби Альцгеймера. І з часом йому стало важче писати і згодом йому довелось користуватися програмами із розпізнавання мови і працювати разом із помічником. . Відколи Террі Пратчетт дізнався про свою хворобу, він написав кілька книг, які звичайно ж мали феноменальний успіх, дав багато інтерв'ю, а також пожертвував мільйон доларів у фонд боротьби з хворобою Альцгеймера. 12 березня 2015 року Террі Пратчетт помер, залишивши на згадку численну кількість неймовірних романів, які люди готові перечитувати знову і знову.

Специфіка творчості Террі Пратчетта

Творчість Террі Пратчетта прийнято розглядати як іронічну фантастику, пародію на фентезі. Дослідники визначають ідейну основу, яка ховається за іронією та висміюваннями у творах автора.

Террі Пратчетт назває свій спосіб побудови розповіді «білим знанням» він пояснював це тим, що під час створення твору він використовує у своїй книзі асоціації, які легко підхопити читачам, вони наповнюють мозок інформацією, і потім людина не знає звідки прийшла ця інформація. Складовими елементами «білого знання» є базові знання іншої культури.

У творчості Террі Пратчетта слову надається важливе значення, яке більше належить до постмодерністського мислення. У його творчості слова творять дійсність.

Пратчетт створює вторинну дійсність, яка базується на принципах «внутрішньої зв'язаності реальності» і створює гру слів. Іронія Пратчетта зовсім не схожа на наші базові уявлення, вона ламає всі стереотипи які були нам дані іншими авторами.

Террі Пратчетт у своїй творчості пародіював творчість інших авторів, у його творах можна знайти схожість із стилем інших письменників, разом із основними принципами світотворення він користується образами, які викликають у читача асоціації із іншими відомими творами.

У «Дискосвіті» немає втілення Добра і Зла, у героїв немає боротьби зі злими героями, вони борються лише з обставинами. Виживання героїв та вибір між добром і злом перетворюється на справжню боротьбу де слабкість стає зброєю, свобода вибору прирівнюється до моральної цінності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. https://www.academia.edu/35914259/ХУДОЖНІ_ТА_ІДЕЙНІ_ВІДЛУННЯ_ТВОРЧОСТІ_ТОЛКІНА_У_РОМАНАХ_ТЕРРІ_ПРАТЧЕТТА
2. <https://www.britannica.com/biography/Terry-Pratchett>
3. <https://starylev.com.ua/blogs/terri-yakyy-poruch-do-dnya-narodzhennya-pratchetta>
4. https://uk.wikipedia.org/wiki/Террі_Пратчетт

ОСНОВНІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

Дещо узагальнюючи, можна виділити два основних способи перекладу фразеологічних одиниць: *фразеологічний* та *нефразеологічний*. До першого способу належить переклад за допомогою еквіваленту та аналогу, до другого – за допомогою калькування та експлікації [1; 2; 3].

Фразеологічний еквівалент – це такий фразеологізм, який за усіма критеріями (семантичним, структурним, дистрибутивним, емотивним аспектами) відповідає аналогічній одиниці мови оригіналу. Досить часто переклад фразеологічного звороту за допомогою еквівалента все ж не виправдовує себе. Єдиний словниковий відповідник може не допомогти у вирішенні перекладацького завдання і виявитися непридатним для передачі смислового і експресивно-стилістичних аспектів тексту оригіналу.

Еквіваленти бувають:

- *повними* – покривають значення іншомовного слова повністю, план змісту повністю співпадає з планом вираження;
- *частковими* – при всій повноті передачі значення, мають місце лексичні, граматичні або лексико-граматичні відмінності; відповідність відноситься тільки до одного з значень;
- *абсолютними* – належать до того ж функціонального стилю і мають таку ж експресивну функцію, як і у мові оригіналу,
- *відносними* – відповідні за значенням, але мають іншу стилістичне і / або експресивне забарвлення.

Індивідуальні еквіваленти також можна віднести до фразеологічного способу перекладу. Коли перекладач не може дібрати в мові перекладу аналогу фразеологічної одиниці, він може вдатися до словотворчості, створюючи нову

одиницю, власний фразеологізм, що максимально нагадує фразеологічну одиницю мови оригіналу. Якщо читач зможе легко сприйняти таку «підробку», і вона справить на нього таке ж враження, як справляє на читачів оригінальна фразеологічна одиниця в тексті оригіналу, то такий переклад можна вважати успішним. Індивідуальні фразеологізми, при умові їх створення високопрофесійним перекладачем (зі збереженням смислу, прагматичного аспекту, стилістики, конотативних значень і експресивності), мають такі ж характеристики і ознаки, як і звичайні, усталені фразеологізми, окрім неможливості їх повторного відтворення за умови зміни контексту.

Фразеологічний аналог відрізняється від еквіваленту тим, що в даному випадку при перекладі з'являються певні розбіжності: незначні зміни форми слів, синтаксичної будови, заміна деяких компонентів семантично рівноцінними. Образність у такому випадку зазвичай не усувається, проте змінюється, зберігаючи при цьому адекватність перекладу [2, с. 186].

Фразеологічні аналоги відрізняються від лексичних відповідників стилістичною маркованістю і експресивним наповненням. При перекладі, як відомо, завжди необхідно враховувати експресивно-стилістичну сторону фразеологічної одиниці і передавати її рівноцінними засобами. Досить важливо також, аби фразеологічна заміна при перекладі відображала і національний колорит мови оригіналу. Аналоги відрізняються від вихідного фразеологічного звороту за одним з показників: наприклад, заміною синонімічними компонентами, незначною зміною форми, синтаксичної будови або сполучуваності. В інших же аспектах, аналог є повноцінним відповідником фразеологізму мови оригіналу, «відносність» якого не помітна в контексті.

До нефразеологічного способу перекладу доводиться вдаватися у тих випадках, коли віднайти еквівалент або аналог фразеологізму неможливо. Даний спосіб не завжди доречний, тому що при його використанні часто втрачається експресивність, образність, відтінки значень. Тим не менше, досить часто це єдиний можливий спосіб передати і зберегти основний смисл фразеологічної одиниці.

Калькування – це спосіб перекладу, в якому компоненти фразеологічної одиниці оригіналу перекладаються послівно (структурні елементи мови оригіналу запозичуються і перекладаються за допомогою мовного матеріалу мови перекладу), без намагання втримати початкову образність або відтворити конотативні значення компонентів. Такий спосіб доречний лише в тому випадку, коли в результаті зберігається зміст вихідної одиниці.

Експлікація – це пояснення денотативного значення фразеологічної одиниці у максимально стислій формі. Конотації та експресивність у такому випадку найчастіше втрачаються.

Не існує чітких, визначених правил і меж, що регулюють використання перекладачем будь-якого з вищезазначених способів перекладу. Такі фактори як контекст, комунікативна мета, стилістичні ознаки та емоційне забарвлення відіграють вирішальну роль при виборі однієї з зазначених або проміжної стратегії.

Український перекладач та мовознавець Корунець І. В. виділяє наступні фактори, від яких залежить адекватність перекладу фразеологічної одиниці:

1. Чи є спільним або відмінним джерело походження фразеологічної одиниці у мові оригіналу і мові перекладу.
2. Чи має фразеологічна одиниця у мові перекладі один, декілька або усі спільні образні компоненти.
3. Чи можуть носії мови перекладу правильно сприйняти перекладені фразеологічні компоненти.
4. Чи може структурна форма фразеологічної одиниці зберігатися в мові перекладі без застосування будь яких трансформацій.
5. Чи існує в мові перекладі аналогічна/подібна за змістом фразеологічна одиниця [2, с. 188].

Отже, узагальнюючи проаналізовані способи перекладу фразеологізмів, ми умовно поділяємо їх на дві групи: фразеологічний та нефразеологічний переклади. До першого типу відноситься добір еквіваленту (словникового або індивідуального) та аналогу, до другого – калькування та описовий спосіб

перекладу. При виборі одного з зазначених або проміжного способу перекладу необхідно враховувати комунікативну мету тексту оригіналу; дистрибуцію, в якій знаходиться фразеологічна одиниця; загальний контекст; емоційну наповненість одиниці; стилістичні характеристики тексту та притаманні йому етнокультурні особливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник 5-те вид., виправ. і допов. Вінниця : Нова Книга, 2017. 448 с.
3. Ткачик О. В., Ляпіна О. В. Прагматико-стилістичні особливості перекладу англійських фразеологізмів-кolorонімів українською мовою в художніх творах. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Філологічні науки. 2014. Вип. 3. С. 186 – 193.

Деревенько А.Ю.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Борисенко Н. Д.*

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ РЕАЛІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ КІНОПЕРЕКЛАДІ

В епоху глобалізації кінематограф розглядається не лише як вид мистецтва, але і як своєрідний спосіб народу заявити про себе та власну культуру. Стрімкий розвиток кіноіндустрії, зокрема популяризація американського кіноконтенту, в поєднанні зі зростанням попиту на дублювання стали потужними чинниками у формуванні наукового інтересу до перекладу кінопродукції. Особливу увагу лінгвісти приділяють реаліям – специфічним лексичним одиницям, що використовуються на позначення унікальних явищ,

присутніх у культурі одного народу та відсутніх в інших [1, с. 48], адже вони, відображаючи відмінність у сприйнятті світу представниками різних спільнот, становлять одну з основних проблем кіноперекладу, що й обумовлює **актуальність** представленого дослідження. **Мета** роботи полягає у виявленні особливостей та встановленні способів відтворення англомовних реалій в американському кінофільмі «Винні зірки» на матеріалі українського дубльованого перекладу.

Наша робота присвячена проблемі перекладу реалій у межах кіно, адже головна вимога дублювання, синхронізація артикуляції акторів з накладеним звуковим рядом, згубно впливає на адекватність та еквівалентність кіноперекладу [4, с. 36; 7, с. 124]. Оскільки формат процедури дубляжу передбачає застосування компресії та унеможливорює використання експлікації для декодування культурних алюзій, то перед перекладачем постає нелегке завдання: передати всю повноту повідомлення закладеного у культурно маркованих одиницях та, спираючись на потенційний рівень фонових знань цільової аудиторії, зробити переклад максимально легким для сприйняття [1, с. 49; 5, с. 56; 6, с. 295].

Для збереження лексичної стислості висловлення та підкреслення специфічності явища використовується стратегія форенізації, яка реалізується завдяки транскодуванню та напівкалькуванню. Однак, така стратегія у кіноперекладі не завжди забезпечує повне розуміння змісту, адже глядач у кінозалі, обмежений канонами кінострічки, не має часу для пошуку інформації про невідому лексему [1, с. 50]. Форенізація доречна лише тоді, коли значення реалій зрозуміле з контексту, як, наприклад, у випадку перекладу антидепресантів: *"I may switch you to **Zoloft** or **Lexapro**"* – «Я можу перевести тебе на **Золофт** або **Лексапро**» [2]. Ця репліка належить лікареві головної героїні, яка страждає від раку та побічного ефекту очікування смерті – депресії. Враховуючи той факт, що мати Хейзел Грейс перед цим скаржиться на типові симптоми такого психічного розладу своєї доньки, то стає зрозуміло, які саме медикаменти пропонує лікар. У фільмі згадано, що діти, хворі на рак, можуть

здійснити свою мрію завдяки організації "The Genies" (прототипом якої є благодійний фонд Make-A-Wish Foundation). У перекладі "Why don't you just ask the Genies?" – «Попроси Джина» [2] спостерігаємо адаптивне транскодування та персоніфікацію, що прирівнює благодійну організацію до казкового героя, який виконує бажання. Своє Хейзел витратила на візит до "Disney World", який відомий українським дітям під назвою «Діснейленд» [2].

Дубляж, націлений на широке коло цільової аудиторії, характеризується використанням стратегії доместикації, а реалії як носії культурно специфічної інформації у більшості випадків декодуються за допомогою прагматичної адаптації, яка передбачає ідентичність реакції глядача як оригіналу, так і дубляжу [1, с. 48]. Такий ефект досягається завдяки функціональному аналогу, який було використано при перекладі реалії у вступному монолозі Хейзел Грейс: "... where nothing is too messed up that can't be fixed with an apology and a *Peter Gabriel song*" – «... і не буває ситуацій, які не можна було б виправити листівкою з котиками» [2]. В оригіналі Хейзел посилається на сцену із дебютної стрічки Камерона Кроу «Скажи хоч щось» (1989), де головний герой, бажаючи зберегти стосунки з коханою, стоїть під її вікном, піднявши магнітофон з якого звучить композиція Пітера Гебріеля "In your eyes". Втім, в українській культурі відсутня така традиція, ближча за значенням лише «серенада» – пісня про кохання, що виконується у супроводі гітари під вікном коханої. У цьому випадку перекладач вирішив вилучити американську реалію та ввести функціональний аналог «листівка з котиками» [2], яка також використовується для пом'якшення протиріч.

Стратегія доместикації включає використання смислової адаптації, яка реалізується у перекладі назви улюбленої книги головної героїні "*An Imperial Affliction*" – вигаданий роман про дівчинку Анну з рідкісною формою лейкемії. У кіноперекладі спостерігаємо модифікацію сенсу – «*Книга страждань*», яка цілком обґрунтована сюжетом. На адекватність перекладу цієї назви вказує й кадр із фільму, де зображена виділена цитата "Pain demands to be felt", що наголошує на муках, які спричиняє рак [2]. Однак, існує переклад зі

збереженням первинної інтенції автора – «*Царська неміч*», виконаний перекладачкою книги «Провина зірок» Вірою Назаренко [3, с. 15]. Вгадуючи про що цей роман, Огастус Вотерс висловлює здогадку: "*Stormtroopers?*" (дослівно «штурмовики») – квазіреалія, що використовується на позначення елітних воїнів імператорської армії (**Imperial Army**) у вигаданому всесвіті Зоряних війн. Ймовірно, прикметник словосполучення назви книги викликав в Огастуса, прихильника цієї серії фільмів, асоціацію з **Imperial Army**. В українському перекладі неможливо передати цю логічність ходу думок героя, а тому перекладач повністю замінив реалію на «*Расизм?*» – досить популярну тему для книг [2].

Одним із яскравих прикладів використання гіперонімічного перекладу є репліка "*Is it Top Model time?*" – «*Їдемо дивитись наше шоу?*» [2]. Слід зазначити, що на сьогодні вже існує еквівалентний переклад цієї реалії – славнозвісний аналог американського реаліті-шоу «Топ-модель по-українськи», проте на момент перекладу кінотексту про такий телепродукт не було і згадки. Гіперонімічний переклад використовується й для уникнення тавтології та збагачення мови героя. Приміром, репліка "*You did not use your last dying wish to go to Disney World*" українською звучить «*Невже своє останнє бажання ти витратила на гульки?*» [2]. У цьому випадку замість модифікованої власної назви вживається діалектне слово на позначення розваг. Оскільки герой, промовляючи це речення, наголошував на нераціональності використання бажання, на нашу думку, переклад повністю відтворює сенс оригіналу.

Слід зазначити, що не завжди рішення перекладача використати стратегію доместикації було правильним, про що свідчить переклад наступної репліки: "*Today, in China, International Goji Berry Day*" – «*Сьогодні в Китаї Міжнародний день вовчих ягід*» [2]. В результаті моди сучасного суспільства на здоровий спосіб життя в українській мові з'явився загальноживаний еквівалент "*Goji berry*" – «*ягоди Годжі*» – суперфуд, що є джерелом біологічно активних речовин. За зовнішнім виглядом вони віддалено нагадують відомі українському глядачеві «вовчі ягоди», проте помилка перекладу полягає в тому,

що ці плоди мають протилежні властивості: вони отруюють організм. Такий переклад вважаємо неадекватним, оскільки він спотворює сенс репліки, особливо в поєднанні з наступними: «Я з вовчих ягід навіть десерт приготувала» та «Це ж дуже сильний антиоксидант» [2].

Отже, в межах кіноперекладу шляхом ігнорування форми зберігається смисл та прагматичний потенціал, який реалізується завдяки стратегії доместикації. Вона передбачає використання гіперонімічного перекладу, який характеризується заміною реалії на слово із загальноживаної лексики; смислової адаптації, яка передбачає модифікацію сенсу, та прагматичної адаптації, яка з метою досягнення схожих асоціацій у глядача оригіналу та дубляжу відтворює реалію за допомогою функціонального аналога. Для стислості висловлення та збереження автентичності реалії застосовується стратегія форенізації, що включає використання транскодування та напівкалькування. Однак, ці способи перекладу реалій прийнятні лише тоді, коли їх зміст зрозумілий з контексту кінофільму.

Перспективу дослідження вбачаємо у подальшому вивченні асиметрії культур у кіноперекладі та визначенні специфіки застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні англомовних реалій засобами української мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Борисенко Н. Д., Садловська О. С. Відтворення англомовних реалій в українському кіноперекладі. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки. 2018. Вип. 1. С. 48–52.
2. Винні зірки / *The Fault in Our Stars*. Джош Бун. Twentieth Century Fox, Temple Hill Entertainment. 2014 URL: <http://baskino.me/films/dramy/9829-vinovaty-zvezdy.html> (дата звернення: 19.10.2021).
3. Грін Дж. М. Провина зірок / пер. з англ. В. М. Назаренко. Київ, 2015. 288 с.
4. Журавель Т. В. Кінопереклад як вид аудіовізуального перекладу і його становлення в Україні та світі. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)». 2018. № 10. С. 35–38.

5. Красуля А. В., Кримова А. В. Елімінування лінгво- та соціокультурної лакуарності в аудіовізуальному перекладі (на матеріалі британських серіалів). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2019. № 42. Том 3. С. 55–58.
6. Серебрянська О. В. Кінопереклад: специфіка та стратегії. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». 2016. Вип. 62. С. 294–297.
7. Славова Л. Л., Борисенко Н. Д. Етноспецифіка кіноперекладу у дзеркалі міжкультурної комунікації. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки. 2019. Вип. 1. С. 124–128.

Жила Ю. В.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Нідзельська Ю. М.*

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МЕТАФОРИ У СЕРЕДОВИЩІ ПОЛІТИЧНОГО МОВЛЕННЯ

Перш за все, варто зазначити, що поняття метафори викликає багато дискусій протягом тривалої історії лінгвістичної науки. Адже саме складне метафоричне мислення зумовило розвиток не лише мов, але й культур. Таким чином, ***актуальність*** представленої наукової розвідки зумовлена тим фактом, що хоч метафоризації мови присвячено велику кількість праць лінгвістів, філософів, літературознавців, але це явище все ще залишається до кінця не вивченим. Адже політичний дискурс вважається саме такою сферою комунікації, яка швидко змінюється, на значні зміни у суспільстві політична комунікація, з одного боку, швидко реагує, а з іншого, здатна впливати на розвиток подій у суспільстві, формувати суспільну думку загалом. Метафоризація передбачає процес утворення нового значення, що з'являється в результаті дії складних когнітивних механізмів, а не є тільки заміною одного слова іншим. До того ж, номінації, які використано у непрямому значенні,

слугують важливим способом розвитку семантичної сфери мови. Зацікавленість дослідників особливостями метафоричних конструкцій також є пов'язаною із усвідомленням її ролі в процесах утворення нових смислів. *Метою* цього дослідження є розглянути загальні характеристики метафори. Об'єкт дослідження складають основні властивості метафор як важливих ментально лінгвальних утворень. Предметом дослідження є різновиди та базові функції метафори в політичному дискурсі.

Необхідно підкреслити, що метафора дуже часто використовується в політичному дискурсі, можна погодитися з тим, що вона стала його невід'ємною ознакою. Адресат політичного повідомлення може навіть не помічати функціонування метафор, що робить вплив на його емоційно вольову сферу ще більш ефективним. Кількість наукових робіт, присвячених функціонуванню метафори в політичному дискурсі, продовжує зростати. Серед зарубіжних дослідників політичної метафори слід назвати таких вчених: Дж. Лакофф, М. Джонсон, М. Осборн, Т.А. ван Дейк, Е. МакКормак та ін. Значний внесок у вивчення політичної метафори зробили лінгвісти: Н.Д. Арутюнова, Л. Г. Акуленко, В. В. Акуленко, А.Н. Баранов, О. С. Кубрякова, А. П. Чудінов.

У сучасній когнітивній лінгвістиці метафора визначена як форма мислення, а метафорична модель є засобом пояснення та водночас пізнання дійсності [2, с.165]. Н. Д. Арутюнова виділяє особливі функції метафор: номінативна (перенесення назви, заміна одного дескриптивного значення іншим, є джерелом омонімії); образна (полягає у переході дескриптивного значення в предикатне, утворює образні значення, є джерелом синонімії); когнітивна (яка викликана перенесенням значень, є джерелом полісемії); генералізуюча метафора (сприяє виникненню логічної полісемії) [1, с. 337]. Вищезгадана вчена називає метафору ключем до розуміння процесів мислення, пізнання та осмислення об'єктивної дійсності в ситуації стрімкого її поширення в текстах різних стилів та жанрів [1, с. 333]. Залежно від стилю та сфери вживання у мовознавстві розрізняють художню, публіцистичну, політичну метафору [5, с.146].

Сьогодні науковці зацікавлені використанням різних сучасних комунікативних технологій. Такий тип комунікації набуває рис засобів маніпулювання свідомістю та методів масового впливу на суспільство. Зв'язок мови з політичним життям суспільства є тісним, однак її здатність активно впливати на конкретні політичні процеси у суспільстві була визначена відносно недавно. Видається можливим простежити за механізмами використання мови для здійснення впливу на масову свідомість у процесі вивчення політичного дискурсу. Отже, політичний дискурс – це дискурс, який був створений політиками, на основі розгляду певного питання. До політичного дискурсу можна віднести публічні виступи політиків, публікації у ЗМІ. Такому дискурсу властива функція впливу за допомогою мовлення, а лінгвістів цікавлять мовленнєві засоби, використані для нав'язування політичних уявлень [3, с. 183].

Необхідно підкреслити, що визначальне місце в сучасних дослідженнях політичної комунікації в даний час займає когнітивний підхід. Про це свідчить виникнення великої кількості публікацій науковців про концептуальні метафори, багато з яких базуються на матеріалі політичного дискурсу. Цей факт можна пояснити тим, що когнітивний підхід є комплексним, поєднує в собі переваги всіх інших підходів до дослідження метафори, що існують в сучасній лінгвістиці.

Політична метафора створює мовленнєвий вплив з метою формування у реципієнта позитивної або негативної думки про політичну партію. До основних функцій метафори у політичному тексті відносять: *когнітивну* функцію метафори (метафора як спосіб мислення, засіб розуміння навколишнього світу); *комунікативну функцію*. Така функція полягає в тому, що мова – це не тільки знаряддя мислення, але й засіб передачі інформації. Якщо людина мислить метафорами, то передача інформації буде відбуватись з використанням метафор [5, с.146]. Політична метафора вживається в текстах публіцистичного стилю, характеризується значним асоціативно-оцінним потенціалом. Крім того, метафора виступає важливим засобом вираження

авторських оцінок і емоцій. Явище «мовної маніпуляції» полягає у використанні оратором прихованих можливостей мови з метою нав'язати аудиторії певне уявлення про дійсність, сформуванню потрібного ставлення до неї, викликати необхідну емоційну реакцію [3, с.184]. Тобто можна зробити висновок, що вживання метафори, в якій замаскована інформація для досягнення певної мети тим, хто володіє даними засобом маніпуляції в політичному дискурсі, є ефективним прийомом маніпуляції свідомістю, вона є одним із засобів формування у адресата необхідного емоційного стану. Також метафора виконує евристичну функцію в політичному аспекті, допомагає осмислити політичну реальність. Аргументативна функція є засобом переконання публіки в правильності політичних поглядів. Політична метафора виконує прагматичну інтерактивну функцію пом'якшення небезпечних політичних висловів.

Сьогодні, як відомо, не існує чітко визначеної класифікації типів метафори. А. П. Чудінов, зі свого боку, виокремлює наступні види політичної метафори: 1) антропоморфна метафора – предмети і явища об'єктивної дійсності представлені в асоціативному зв'язку з людськими формами та якостями; 2) артефактна метафора – предмети та явища в зв'язку зі світом речей, які створила людина; 3) метафора природи – предмети та явища виступають в асоціативному зв'язку зі світом тварин, рослин і неживої природи; 4) соціальна метафора – предмети і явища представлені соціальною діяльністю людини [4, с.56].

Отже, варто пам'ятати про те, що саме мова відіграє ключову роль в публічних виступах політичних лідерів. Сучасні технології мовного впливу дозволяють здійснювати вплив на свідомість і поведінку цільової аудиторії, створювати певний імідж політичних діячів. Постійне поповнення лексики мови сучасних англомовних публіцистичних текстів за рахунок метафор слугує важливим матеріалом для вивчення функціонування мови. *Перспективою* подальших досліджень є аналіз структурно-семантичних особливостей метафоричних конструкцій в англомовному політичному мовленні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Функциональные типы языковой метафоры. Известия Академии наук СССР. Серия литературы и языка. Москва: Наука, 1978. Т. 37. № 4. С. 333–341.
2. *Блэк М.* Метафора. Теория метафоры. М., 1990. С. 153–172.
3. Гаврилюк А. П. Метафора, її природа та роль у мові та мовленні. Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Філологія. зб. наук. праць. Київ, 2019. С. 29 – 33.
4. Чудинов А. П. Дискурсивные характеристики политической коммуникации. Политическая лингвистика: сб. научн. трудов / За ред. А. П. Чудинова. Екатеринбург, 2012. Вып. 2(40). С. 55–61.
5. *Шейгал Е.И.* Семиотика политического дискурс. Волгоград: Перемена, 2000. 368 с.

Ковальчук Н. О.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Борисенко Н. Д.

**ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЛЕКСЕМИ FAMILY В
СЛОВНИКАХ MACMILLAN ТА COLLINS**

На сучасному етапі розвитку мовознавства лінгвістичні розвідки в галузі лексикографії зосереджуються навколо вивчення та дослідження різних типів словників. У сучасному житті лексикографічні джерела відіграють важливу роль, оскільки надають відомості про слова однієї або декількох мов. Серед словників виділяємо тлумачні, тобто такі, які надають тлумачення слів тією ж самою мовою. Словникова дефініція є логічним визначенням значення слова за допомогою нейтральної лексики або ж шляхом підбору синонімів до шуканого слова. Визначення лексичної одиниці є центральною частиною словникової статті, основної структурної одиниці словника, що роз'яснює заголовну одиницю і описує її основні характеристики. В цілому, тлумачні словники забезпечують нас семантичною, граматичною й стилістичною інформацією про

основні лексеми, а також лексичними, синтаксичними, словотворчими зв'язки між ними, які є базою системної організації лексики [4, с. 126].

Сьогоднішня лексикографія знаходиться на новій стадії розвитку, оскільки мультимедійні, комп'ютерні та комунікаційні технології надають можливість створювати електронні лексикографічні джерела [4, с. 127]. Разом з цим, тлумачні друковані словники не встигають відображати ті зміни, які відбуваються у словниковому складі мови. Ось чому зростає роль електронних словників і важливим є проведення аналізу електронних тлумачних словників для встановлення їх відмінностей та особливостей [1, с. 75].

Безсумнівно, рівень розвитку інформаційних технологій в сучасному світі визначає відповідно рівень соціального, наукового та економічного стану суспільства. Тому, поява комп'ютерних технологій поклала початок розвитку електронної словникової справи. Словник в суспільстві виступає як авторитетний помічник для користувачів та є соціальним інститутом, який упорядковує в певній мірі життя мови в рамках певних загальноприйнятих норм [2, с. 3]. Електронна лексикографія створює електронні словники, які у свою чергу, поєднують великий обсяг семантичних одиниць зі зручністю їх користування. Електронні словники не тільки мають більший обсяг, аніж друковані, але і знаходять необхідне слово або словосполучення за лічені секунди, причому пошук можна здійснювати в будь-якій формі, що просто є неможливим в паперовому варіанті [2, с. 3].

Перевагами електронних словників над паперовими є:

1. наявність можливості зберігати істотну кількість інформації;
2. компактність (велика кількість інформації може міститися лише в одному словнику);
3. швидка обробка даних;
4. зручний та легкий доступ до інформації завдяки можливості пошуку [3, с. 84].

Порівняно із паперовими словниками, комп'ютерні містять доволі широкі навігаційні можливості та містять не тільки традиційні способи організації

масиву даних в алфавітному порядку й за тематичними принципами. Тому електронні словники пропонують дуже зручні зв'язки між об'єктами: одиницями лексики та словниковими статтями [3, с. 84].

Отже, електронні словники сьогодні витісняють друковані. Процес відбувається поступово. Він пов'язаний з тим, що все більше людей користується гаджетами. Крім того користування інформаційними технологіями є все більш доступним для пересічних людей. На нашу думку, це витіснення має лише позитивні наслідки, так як інформаційний прогрес не стоїть на місці, а отже і суспільство має йти в ногу з часом.

Розглянемо структурні особливості англomовних тлумачних словників. Словник Macmillan – це електронний одномовний тлумачний словник англійської мови [6]. Він має наступну структуру:

- пошук;
- розділ зі сталими виразами;
- тезаурус;
- блог для обговорення різноманітних питань.

Словник Collins – це електронний одномовний тлумачний словник англійської мови [5]. Він має наступну структуру:

- пошук;
- можливість переходу на французький, іспанський та інші словники;
- тезаурус;
- переклад слів;
- секція з граматичними правилами (*Додаток 2*).

Проаналізувавши структуру словників Macmillan та Collins, можемо запевнити, що вони є перевіреним джерелом інформації про лексичний склад англійської мови, оскільки надає нам усю необхідну інформацію для знаходження пояснення бажаного слова, а також містять додаткові опції для глибшого вивчення лексичної одиниці. Проте тлумачний словник Collins надає більш ширші можливості для отримання інформації про бажане слово. Виділимо той факт, цей словник має можливість переходу на французький,

іспанський та інші словники. Тобто словник Collins надає можливості отримання тлумачення про лексичну одиницю деякими іноземними мовами.

Для порівняння було обрано слово “family”. Словникова стаття, присвячена цій лексичній одиниці у словнику Macmillan [6] містить наступні структурні елементи:

1. вказівка на частину мови;
2. транскрипція;
3. можливість прослухати вимову;
4. три позначки рейтингу;
5. п'ять визначень слова;
6. п'ять словосполучень;
7. сім синонімів та споріднених слів;
8. одна стала фраза;
9. одна ідіома.

У словнику Collins [5] словникова стаття лексеми “family” має цілий інтерактивний набір функцій для того, щоб надати про це слово якомога більше інформації. Словникова стаття слова “family” має наступну структуру:

1. позначка на частину мови;
2. транскрипція;
3. п'ять позначок рейтингу;
4. можливість прослухати вимову;
5. шість визначень;
6. дев'ять синонімів;
7. одна ідіома;
8. відео вимова;
9. дві цитати;
10. інформація про слово “family” в британській англійській мові;
11. інформація про слово “family” в американській англійській мові;
12. тренди вживаності слова;
13. переклад слова “family” на інші мови світу.

Отож, підведемо підсумки порівняння. Почнемо зі спільних ознак. І словник Macmillan і словник Collins наводять рейтинг уживаності слова, що дає зрозуміти, чи варто це слово використовувати у повсякденному вжитку, чи воно вже є застарілим. Крім того, обидва словники надають тлумачення слова, роблять можливим прослухати його вимову, визначають частину мови, демонструють транскрипцію, а також наводять приклади його використання в контексті. Наявний також ряд синонімів, сталих словосполучень та ідіом.

Виокремимо відмінності у цих двох англомовних тлумачних словниках. Насамперед окреме місце в списку переваг словника Collins над словником Macmillan можна відвести для можливості не тільки прослухати вимову слова, а й побачити відео людини-носія мови, яка це слово вимовляє. Зазначимо, що в словнику Collins наявний цілий інтерактивний набір функцій для ознайомлення з додатковою інформацією про слово. Також виділимо опцію в словнику Collins, яка дозволяє побачити та прослухати слово на різних мовах. Тобто цей словник має більше можливостей для подальшого детального опрацювання слова.

Подальша перспектива розвідки вбачається нам в зіставному аналізі особливостей представлення лексики на позначення родини в інших тлумачних словниках сучасної англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вакалюк Т., Черниш О. Аналіз електронних тлумачних словників з інформаційних технологій // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2020. – № 31. – С. 74–83.
2. Завуруєва І. І. Інтерактивний словник як об'єкт лінгвістичних досліджень // Проблеми зіставної семантики – 2016. – № 10. – С. 1–9.
3. Кудоярова О. В., Соголуб К. С. Специфіка укладання електронних навчальних словників // Гуманітарний часопис. – 2016. – № 3. – С. 83–88.
4. Сивак О. Б., Шадура В. А. Типологія електронних словників // Південний архів. – 2020. – № 84. – С. 124–131.

5. Collins Dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.collinsdictionary.com/>
6. Macmillan dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.macmillandictionary.com/>

Колесник Я. Я.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Борисенко Н. Д.,

кандидат філологічних наук, доцент Чумак Л. М.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПАСИВНОГО СТАНУ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ АНГЛОМОВНОЇ ПРОЗИ

Впродовж тисячоліть зародження та розвитку мов у різноманітних осередках, постійних їх змін та трансформацій, виникла потреба в міжкультурній комунікації, а отже і в перекладі. Серед великої кількості трансформацій, що застосовуються для створення еквівалентного перекладу, значна частина перетворень зорієнтована на перетворення граматичних явищ, що є типовими для англійської мови, та не є характерними для української [4, с. 113–115]. Граматичне явище, що розуміється як унікальна граматична структура вихідної мови, вимагає перетворення речення в процесі перекладу відповідно до норм мови перекладу та використання різноманітних конструкцій [6, с. 207]. Труднощі перекладу граматичних явищ можуть бути зумовлені розбіжностями в будові мов, в мовностилістичних нормах текстів, різним обсягом змісту конструкцій двох мов; відмінними функціональними характеристиками певних явищ [5, с. 134].

Граматичні категорії, зокрема номінативні та дієслівні вирізняються певною відмінністю в вихідній та цільовій мовах, а саме: в англійській мові існує два стани (активний та пасивний), в українській – три (активний, середній, пасивний) [1, с. 32–34]. Пасивний стан дієслова вказує, що підмет не виконує самостійно дію, зазначену в реченні, а виступає об'єктом цієї дії [5, с.

71; 10, с. 54]. Пасивний стан є характерною ознакою синтаксису англійської мови і вживається частіше, ніж в українській мові [2, с. 46]. Така ситуація зумовлена тим, що, на відміну від української, де в пасивному стані вживаються лише перехідні дієслова, в англійській мові пасивний стан утворюють чимало неперехідних дієслів [7, с. 56].

Переклад таких конструкцій зумовлює наш лінгвістичний інтерес та визначає актуальність розвідки. Явище пасивного стану спостерігається нами у двох романах: “Гаррі Поттер і філософський камінь” британської авторки Джоан К. Ролінг [11] у перекладі українською мовою Віктора Морозова [8] та “Крадійка книжок” австралійського письменника Маркуса Френка Зузака [12] у перекладі Наталії Гоїн [3]. У проведеному дослідженні було виокремлено шість пар відповідностей, якими користуються спеціалісти для відтворення граматичного, смислового та емоційного ефекту пасивного стану в цільовій мові. У ході дослідження сформовано класифікацію граматичних явищ української мови, якими передається пасивний стан дієслова в українських перекладах англомовної художньої літератури:

1. Переклад пасивного стану активним:

But on the edge of town, drills were driven out of his mind by something else [11, р. 1].

Але біля самого міста щось його змусило забути і про свердла [8, с. 2].

В українському перекладі увага концентрується на суб'єкті *щось*, який виступає підметом та є неозначеним займенником, оскільки діяч невідомий з контексту.

Інколи разом із заміною пасивного стану дієслова активним, відбувається і лексична заміна значення дієслова. Приклад такого перетворення знаходимо у наступному випадку:

Only the sea and the whistling wind could be heard [11, р. 17].

Долинали тільки бурхання хвиль і завивання вітру [8, с. 16].

Замість *можна було почути* перекладач вживає форму *долинало*, що має значення *поширюватися, доноситися до чийого-небудь слуху*, чим ставиться логічний наголос на явище, яке подукує звук, а не того, хто це чув [9, с. 358].

2. Переклад англійських пасивних конструкцій українськими зворотніми перехідними дієсловами, що виражають дію, спрямовану на суб'єкт і мають постфікс *-сь (-ся)*:

Within minutes, mounds of concrete and earth were stacked and piled. Blood streamed till it was dried on the road, and the bodies were stuck there, like driftwood after the flood. The streets were ruptured veins [12, p. 3].

За лічені хвилини вирости, нагромадилися насипи з бетону і землі. Кров лилася, доки земля не ввібрала її, а тіла в'язнули в ній, як колоди після повені. Вулиці перетворилися на розірвані вени [3, с. 2].

Зворотні дієслова передають важливість події, не зосереджуючи увагу на тому, ким/чим цей жах був спричинений. Перекладач виділяє трагічність ситуації, додаючи насипам та вулицям алегоричної ознаки.

3. Додавання суб'єкта (інколи об'єкта) в українському перекладі. Спеціалісти вдаються до такого прийому перекладу пасивного стану, коли конкретна особа не називається:

The door was hit with such force that it swung clean off its hinges and with a deafening crash landed flat on the floor [11, p. 16].

Хтось із такою силою гупнув у двері, що вони зірвалися з завісів і, оглушивши всіх, хряпнулися на підлогу [8, с. 14].

Цей спосіб передачі пасиву полягає у додаванні суб'єкта дії, підметом виступає неозначений займенник *хтось*.

Іншим варіантом додавання суб'єкта є його виведення з означення, яке його описує у вихідному тексті:

Her cold arms were folded [12, p. 3].

Вона обіймала себе холодними руками [3, с. 3].

Перетворення полягає у тому, що присвійний займенник *her* замінюється у перекладі на підмет *вона*, виражений особовим займенником 3

особи однини. Крім цього, доданий зворотній займенник *себе*, значення якого виведено з пасивної конструкції *were folded* в даному контексті вказує, що її руки були складені довкола неї в обіймах. Перекладач скорочує опис до максимально лаконічного, додаючи до слова *обіймала* займенник *себе*.

4. Перетворення на односкладне речення. Паралель між граматичною категорією та граматичним явищем синтаксичного рівня полягає в заміні пасивного стану означено-особовими, неозначено-особовими та безособовими реченнями:

а) неозначено-особове речення:

For now, it wasn't such a problem, but very soon, the track ahead would be cleared and the train would need to move on [12, p. 2].

На даний момент у цьому не було великої проблеми, але невдовзі дорогу попереду розчистять і поїзд рушить далі [3, с. 2].

Неозначено-особове речення як заміна пасивного стану при перекладі може бути також частиною складносурядного речення. В аналізованому вище прикладі акцент зроблено на тому, що дорогу мають розчистити, але вказівку на особу перекладач вирішив не давати відповідно сенсу оригіналу.

б) означено-особове речення як частина складного безсполучникового речення:

Parents are reminded that first years are not allowed their own broomsticks [11, p. 17].

Нагадуємо батькам: першокласникам не дозволено мати власну Мітлу [8, с. 16].

Складнопірядне речення оригіналу перетворено на безсполучникове в перекладі і замість головної клаузи (*parents are reminded*), де вживається пасивний стан, відбувається його заміна на неозначено-особове речення, що презентує правило школи, обов'язкове до виконання.

в) безособове речення – в другій частині цього ж речення *that first years are not allowed to have their own broomsticks* пасивний стан англійського

дієслова перекладається безособовим реченням, чим досягається збереження структури оригіналу.

5. Пасивний стан в українському перекладі є типовим у випадках з перехідними дієсловами, що вживаються у пасивному стані:

She and Uncle Vernon went off to the lumpy bed next door, and Harry was left to find the softest bit of floor he could and to curl up under the thinnest, most ragged blanket [11, p. 15].

Разом із дядьком Верноном вона вляглася на горбкувате ліжко в другій кімнаті, а Гаррі був змушений шукати собі місце на підлозі, де він і скрутився під тоненьким пошарпаним ряденцем [8, с. 14].

Перекладач зацентрував при трансформації факт того, що герою нічого іншого не залишалось робити в такій ситуації, що змусила його шукати собі місце для сну на підлозі.

6. Випущення дієслова в пасивному стані або заміна його на інший засіб вираження поняття. У деяких ситуаціях перекладач вирішує все ж залишити значення дієслова в пасивному стані, але передає його за допомогою лексичних засобів:

Although Hagrid seemed to know where he was going, he was obviously not used to getting there in an ordinary way [11, p. 18].

Хоча Гетрід, здавалося, знав, куди він прямує, та він, мабуть, ніколи не діставався туди звичайним способом [8, с. 16].

У вищенаведеному прикладі словосполучення *not to be used to* перекладено не пасивним станом, а замінено на *ніколи не*, що пояснюється можливістю вживання подвійного заперечення в українській мові.

Таким чином, як висновок зазначимо, що пасивний стан дієслова є розповсюдженим граматичним явищем англомовної прози та менш вживаним в українських перекладах. Зіставлення романів та їх перекладів Дж. К. Ролінг «Гаррі Поттер та філософський камінь» (В. Морозов), М. Зузака «Крадійка книжок» (Н. Гоїн), демонструють в українських перекладах замість пасивного стану використання активного стану, зворотних дієслів, додавання суб'єкта дії

перетворення речення на односкладне (означено-особове, неозначено-особове, безособове), збереження пасивного стану та вилучення дієслівної форми або її заміна лексичними засобами. Подальша перспектива дослідження полягає у вивченні способів відтворення в українському перекладі англійських конструкцій з неособовими формами дієслова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Борисенко Н. Д. Порівняльна типологія англійської та української мов: [навч.-метод. посіб.]. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 59 с.
2. Венкель Т. В., Валь О. Д. Вдосконалюйте вашу розмовну англійську. Чернівці, "Рута" 2003. 296 с.
3. Зусак Маркус. Крадійка книжок / пер. з англ. Н. Гоїн. Київ: Клуб сімейного дозвілля, 2005. 416 с.
4. Остапенко С. А. Особливості застосування граматичних трансформацій у процесі перекладу англійського художнього твору українською мовою. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія». № 2(26). 2017. С. 113–115.
5. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
6. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода. М.: Издательство института общего среднего образования, 1980. 277 с.
7. Левицький А. Е. Порівняльна граматики англійської та української мов: Підручник. К.: Київський університет, 2008. 264 с.
8. Роулінг Дж. К. Гаррі Поттер і філософський камінь / пер. з англ. В. Є. Морозова. Київ: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 1997. 320 с.
9. СУМ-11: в 11 т./ ред. рада: І. К. Білодід (гол.) та ін. Київ : Інститут мовознавства імені Потебні АН УРСР; Наукова думка. 1970–1980. Т. 2. 976 с.
10. Dooley J., Evans V., Grammarway 4. UK: Express Publishing, 1999. 280 p.

11. Rowling J. K. Harry Potter and the Philosopher's Stone. UK: Bloomsbury, 1997. 336 p.
12. Zusak Markus. The Book Thief. Germany: Picador, 2005. 584 p.

Колосінська М. В.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Мосієнко О. В.*

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОСОБОВИХ ФОРМ ДІЄСЛОВА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Урахування специфіки граматичних значень неособових форм дієслова у мовних парах, з якими працює перекладач, їх аналогічних значень та розбіжностей є вагомою передумовою адекватного здійснення перекладу. Якісний переклад лексичних одиниць або лексико-граматичних конструкцій має на меті перекладацький аналіз граматичного та лексичного аспектів у нерозривній контекстуальній цілісності.

Актуальність даного дослідження зумовлена тим фактом, що специфіці відтворення англійських неособових форм дієслова українською мовою присвячено невелику кількість праць лінгвістів, філософів, літературознавців, тому проблема все ще залишається надзвичайно складною і до кінця не вирішеною, тому що точних аналогів неособових форм дієслова в українській мові зовсім не представлено. Тому варто систематизувати адекватні перекладацькі рішення у процесі відтворення української форми і значення неособових дієслів англійської мови[2, с.27].

Метою представленої розвідки є розглянути особливості передачі англійських не особових форм дієслова українською мовою, а також визначення та всебічний аналіз трансформації неособових дієслів у інші частини мови. Об'єкт дослідження складають особливості неособових дієслів. Предметом дослідження є методи відтворення неособових форм дієслова в художніх творах.

Варто зазначити, що неособові дієслова – це невідмінювані за числами і особами форми дієслова. Інфінітив (the Infinitive), дієприкметник (the Participle) і герундій (the Gerund) є неособовими формами дієслова в англійській мові.

Англійський інфінітив є українською неозначеною формою дієслова, а дієприкметник відповідає українському дієприкметнику. Однак, український дієприкметник можна відмінювати так як і прикметник. Варто зазначити, що немає жодної форми передачі англійського герундія на українську мову. Тому він передається віддієслівним іменником, неозначеною формою дієслова, а також іншими формами. Неособові форми дієслова поєднують у собі властивості дієслова й іменника (інфінітив, герундій) або дієслова і прикметника (дієприкметник).

Усі неособові форми дієслова об'єднані такими властивостями: у них немає граматичних ознак особи, числа і способу, у них неможливо визначити час дії (теперішній, минулий чи майбутній). Вони лише вказують на співвіднесеність у часі, тобто чи є виражена ними дія одночасною з дією присудка, чи передуює їй. Не можуть самостійно виступати в ролі присудка, але можуть входити до його складу [1, с. 73].

Переклад неособових форм англійських дієслів українською мовою може викликати деякі труднощі, які лише частково описані в наукових працях. І.І. Прибиток, О. О. Корнєєва, Л. С. Бархударов, В. І. Коваленко та багато інших науковців розглядали функціональні особливості неособових форм дієслова, зокрема і у аспекті пошуку адекватного способу їх перекладу.

При вираженні неособових форм дієслова варто не лише зберегти значення, але і максимально адекватно передати: і форму, і зміст. Задля досягнення цього варто завжди звертатися до граматичних трансформацій, які допомагають досягти адекватності у передачі форми і змісту. Однакове вираження в українській мові знаходять форми інфінітива та дієприкметника, які часто передаються складнопідрядними реченнями, напр., *On chalkboards covering every wall, the coaches had mapped out every possible situation their team could be in /Stephen/.* – *На крейдових дошках, що займали всю стіну, тренери*

розпланували кожну можливу ситуацію, в яку могла б потрапити їхня команда. У цьому випадку інфінітив та дієприкметник передаються при перекладі складнопідрядними означальними реченнями.

Передусім, неособові форми дієслова реалізуються в українській мові за допомогою різноманітних граматичних трансформацій: перебудова речення, перестановки, заміни, додавання й опущення.

Загалом, при українсько-англійському перекладі більшість не особових форм дієслів, що вживаються автором, зберігається, оскільки в англійській мові є їхні часткові відповідники. Однак переклад неособових форм дієслів з української мови все ж викликає певні труднощі, так як не особові форми дієслів не мають повних відповідників у мовах перекладу, і перекладач часто вдається до пошуку більш властивих мові перекладу варіантів передачі аналогічного змісту.

Перспективою подальших досліджень є аналіз особливостей та способів відтворення неособових форм дієслова у художній літературі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка. М.: Правда, 1990. 240 с.
2. Бархударов Л. С. Мова і переклад: питання загальної і окремої теорії перекладу. М. : Міжнародні відносини, 1975. 233 с.

Корзун В.Г.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Зорницький А. В.

ПАРАДОКСИ У РОМАНІ “ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ” О. УАЙЛЬДА ТА СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ЇХ В УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ

Тим самим ми дійшли до однієї з важливих складових, актуальність пропонованого дослідження зумовлена тим, що воно, відображаючи загальну антропоцентричну спрямованість сучасної науки, відкриває певні нові аспекти

вивчення парадоксів як ефективного засобу комунікації та інструменту здійснення прагматичного впливу на свідомість читача оригіналу і перекладу.

Дослідження полягає в тому, що, аналізуючи специфіку перекладу мовних тропів в англійських текстах художнього стилю на матеріалі парадоксів з роману О.Вайльда «Портрет Доріана Грея» та їх переклад українською мовою, вдалося висвітлити додаткові сторони як оригінальної творчості видатного англійського письменника, так і творчості перекладача.

Метою дослідження - висвітлення особливостей перекладу парадоксів на матеріалі англійських художніх текстів, дослідити особливості перекладу різних типів парадоксів з англійської на українську мову на матеріалі роману О.Вайльда «Портрет Доріана Грея» та способи збереження їх прагматичного потенціалу.

Об'єктом дослідження - функціонування парадоксів в англійських художніх текстах та прагматичні особливості парадоксів.

Власне, з огляду на високий рівень виразності парадоксів, забезпечення адекватності їх перекладу є надзвичайно важливим і водночас складним творчим комунікативним завданням. Перекладач повинен враховувати функції парадоксу, які він виконує в тексті, емоційне навантаження яке він несе, та, не втрачаючи семантичних і стилістичних тонкощів, адаптувати їх у перекладі з метою забезпечити їх адекватне сприйняття іншомовним (в нашому випадку україномовним) читачем.

Адже, словникову базу як систему лінгвістичних ресурсів, що включає: – основні первісні матеріали, котрі документують і описують мову, включаючи: загальнонаціональний правопис, словники, граматики та інтегровані лексикографічні системи; анотовані мовні сигнали і знаки; проіндексовані тексти й тексти з підрядковими лінгвістичними коментарями та ін.; польові лінгвістичні дані; парадигми; моно- і мультилінгвістичні мережі слів; усномовні та семантичні бази даних; – базисні лінгвістичні технології, моделі, стандарти та засоби кодування знань про мову;

«Досвід лінгвістичного дослідження парадоксального мовленнєвого акту в комічному дискурсі (на матеріалі англійської мови)», надає перелік мовних засобів творення парадоксу на різних рівнях мови (далі наводяться приклади автора) [1].

I. Група засобів створення парадоксу на графічному рівні:

1) перенесення кордону слів і використання омофонів: “If you step onto a plane and recognize a friend of yours named Jack, do not yell out” Ні, Jack!”;

2) використання анаграми, під якою розуміється слово або словосполучення, утворене перестановкою букв іншого слова або словосполучення;

3) використання акронімів, під якими маються на увазі слова, утворені з перших літер інших слів, які іноді використовуються в якості аббревіатури.

II. Група засобів створення парадоксу на фонологічному рівні:

1) перенесення наголосу і зміна інтонації;

2) паронимазія (паронімічні атракції), навмисне зближення слів, що мають звукову подібність;

III. Група засобів створення парадоксу на морфологічному рівні:

1) афіксація, що представляє собою використання окремих морфем для побудови нових мовних одиниць;

2) спунеризація – цей термін був названий на честь священика англіканської

церкви і являє собою неінтенціональну перестановку звуків, зазвичай в початковій позиції.

3) використання і смислові трансформації складних слів: “I should have been a country-western singer. After all, I'm older than most western countries”;

4) алітерація, коли створення парадоксу супроводжується непотрібним повтором окремих звуків, складів, слів: “I brought a brick to break the window with. And a spare brick in case it's double-glazing”.

IV. Група засобів створення парадоксу на лексичному рівні:

1) тропи, які сприяють переосмисленню описуваного об'єкта завдяки

можливості встановлення його адекватності з одиницями з іншої предметної області: епітети і фігури;

2) багатозначні слова: “There are only two kinds of pedestrians - the quick and the dead”;

3) синонімія: “I'm as pure as the driven slush”;

4) заміщення тотожних або близьких за змістом висловів;

5) використання алюзії, адекватна інтерпретація якої вимагає додаткових культурних знань;

6) оновлення паремії або фразеологізму: несподіване контекстуальне використання пареміологічних одиниці, яка є невід'ємною і стереотипізованою частиною мовної свідомості, що призводить до створення парадоксу: “Where there's a will, there's a way to avoid lawyers 'fee”s.

V. Група засобів створення парадоксу на синтаксичному рівні:

1) асиндетон: “ Change is inevitable except from vending machines”;

2) еліпс; 22

3) синтаксична тавтологія [1].

Безліч мовних засобів створення парадоксу дозволяє говорити про варіативність проявів категорії парадоксальності в художньому тексті.

I should have been a country-western singer. After all, I'm older than most western countries”;

За допомогою парадоксів Оскар Вайльд змальовує образи та характер героїв роману. Найбільше, мабуть, парадоксальних та влучних зауважень робить лорд Генрі. Він філософ, теоретик і він прагне спострігати як його теорія втілюється в життя. Варто згадати епізод, в якому Доріан Грей ділиться власними ніжними почуттями до молоді особи Сібел Вейн. Герой захоплюється нею та її талантами. В той же час його друг лорд Генрі знецінює об'єкт захоплення. Він генералізує персону – зводить до загальної категорії (жінки) та негативно відгукується щодо неї, таким чином нівелюючи об'єкт захоплення Доріана: “They never have anything to say, but they say it charmingly” [2]. Варто зауважити, що автор використовує протиставлення можливостей та

дій. Тобто, не маючи можливості – роблять. Автор наголошує на тому, що вони це роблять “charmingly”. В перекладі українською фраза звучить наступним чином: «Жінки ніколи не мають чого сказати світові, але кажуть, і то чарівно» [3].

В процесі відтворення тексту іншою мовою, перекладачеві необхідно зважати на індивідуальний стиль автора, відтворювати почуття які вкладає автор, відчувати настрій та завдання кожного фрагменту. В романі Оскара Вайльда парадокси присутні на всіх рівнях: словосполучень, речень, мікроконтексту та макроконтексту. Оскар Вайльд вдало використовує лексичну структуру для збудження у читача певних почуттів. Чи не кожне речення криє в собі подвійне повідомлення, нашоухує на роздуми. Твір переповнений парадоксами і тому є складним для перекладу. Аналіз перекладу Р. Доценка твору «Портрет Доріана Грея» демонструє майстерність перекладача, який використовує різні стратегії перекладу для максимального відтворення суті, емоції та настрою твору. Тим не менш, спостерігаються певні упущення, коли перекладач в процесі відтворення втрачає деякі смисли окремих перекладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вербицкая, О. Ю. Опыт лингвистического исследования парадоксального речевого акта в комическом дискурсе. Дис. Иркутск, 2005. 173 с
2. Ellmann, Richard. Oscar Wilde. New York: Vintage Books, 1988
3. Оскар Уайльд. Портрет Доріана Грея. пер. з англ. та прим. Ростислава Доценка, вступ. слово, комент. О. В. Кабкова. Київ: Школа, 2003. 254 стор. Серія "Шкільна хрестоматія".

Костюкова А.О.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: ст. викл. Лисецька Ю.В.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ЕПІСТЕМІЧНОЇ МОДАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКИХ ПРОЗОВИХ ТВОРАХ

Актуальність дослідження. Тенденція до мовлення і прагнення до непрямого впливу дозволяють використовувати в повній мірі словотвірний і

фразеологічний потенціал мови і потенціал авторів для максимального впливу на читацьку аудиторію, беручи участь, тим самим, у формуванні, розвитку і зміні суспільної свідомості. У зв'язку з цим здається своєчасним вивчення способів, якими користуються автори для досягнення емоційного ефекту, що чиниться на глядача. Одним з таких способів виявляється використання модальності. Серед всіх інших засобів вона також відноситься до емоційних засобів мови.

Метою дослідження є вивчення засобів вираження епістемічної модальності в англомовній прозі.

Епістемічна модальність в англомовній прозі знаходить вираз у лексико-граматичних і лексичних засобах. До лексико-граматичних засобів вираження відносяться модальні дієслова, що відображають різну ступінь впевненості мовця від сумніви до непохитної переконаності: *might, may, should, cannot, must*. У розглянутих текстах було виявлено лише 4 випадки вживання модальних дієслів в епістемічному значенні.

Найбільшу ступінь впевненості мовця виражає дієслово *must*:

DORIAN GRAY: *Indeed, to destroy a body must be less horrible than what you are accustomed to work* [10, с.56]. У цьому прикладі варто також звернути увагу на вступне слово *indeed* ("звичайно, поза сумнівом"), яке посилює ступінь впевненості в тексті. Дієслова *might* і *may* висловлюють припущення, здогад і не сприяють підкріпленню аргументів.

Епістемічна модальність також може виражатися за допомогою інших класів лексики:

- Модальних прислівників-інтенсифікаторів:

- 1) JACK BURDEN: *So obviously, you do not want money, or you would charge folks something like the others in the trade or would hang on to what you do take* [8, с.49].
- 2) ST. JOHN: *I repeat it: there is no other way; and undoubtedly enough of love would follow upon marriage to render the union right even in your eyes* [1, с.45].

LITTERA SCRIPTA MANET

3) LORD HENRY: *I really can't see any resemblance between you* [10, с.112].

- Іменників:

1) JACK BURDEN: *That's the kind of question I do not debate when I've got the toothache, but the fact remains that you are the way you are* [8, с.539].

2) LORD HENRY: *Perhaps you will tire sooner than he will. It is a sad thing to think of, but there is no doubt that Genius lasts longer than Beauty* [10, с.18].

- Прикметників:

1) DORIAN GRAY: *If it is discovered, I am lost; and it is sure to be discovered unless you help me* [10, с.58].

- Дієслів:

1) LIZA: *Oh, I know what's right* [6, с.27].

2) MRS. CHEVELEY: *My dear Sir Robert, you are a man of the world, and you have your price, I suppose. Everybody has nowadays. The drawback is that most people are so dreadfully expensive. I know I am. I hope you will be more reasonable in your terms* [9, с.80].

3) WILLIE STARK: *But Callahan-now take Callahan-it sort of seems to me he's gonna be responsible to you and Alta Power and God knows who else before he's through* [8, с.45].

4) ST. JOHN: *I believe you will accept the post I offer you* [1, с.64].

- Вступних слів і конструкцій, що позначають більшу чи меншу ступінь впевненості:

1) LORD HENRY: *Look at the successful men in any of the learned professions. How perfectly hideous they are! Except, of course, in the Church* [10, с.100].

2) BESSIE: *You should try to be useful and pleasant, then, perhaps, you would have a home here* [1, с.184].

3) LORD HENRY: *To me, Beauty is the wonder of wonders* [10, с.71].

4) JACK BURDEN: *Better think it over, maybe it's not as bad as it sounds, there may be some angles* [8, с.462].

Розмежування між різними оборотами, що виражають авторську думку, (*I hope, I believe, I suppose*) умовно. Однак є логічним те, що вказівка на те, що висловлена думка є не універсально визнаною, а суб'єктивною, авторською, знижує ступінь істинності викладеної позиції, за винятком тих випадків, коли мовцем використовуються "сильні" дієслова: *I know, I believe, I'm sure*.

Таким чином, модальні дієслова, модальні прислівники, конструкції з прикметниками і іменниками, а також водно-модальні конструкції і слова, що вживаються як показники суб'єктивно-оціночної епістемічної модальності, передають різні за характером модальні відтінки значення, що варіюються від найвищого ступеня впевненості - безсумнівність - до найвищого ступеня невпевненості - можливості, гіпотетичності щодо достовірності змісту переданої їм інформації.

Розглянемо епістемічну необхідність та епістемічну можливість в англійській прозі та засоби їх реалізації.

Термін «*епістемічна необхідність*» був запозичений лінгвістикою з логіки, де епістемічна необхідність розглядається в зв'язку з протиставленням її онтологічній необхідності. Якщо в онтологічному розумінні необхідність спирається на об'єктивні, закономірні і стійкі зв'язки реальності, то поняття епістемічної необхідності пов'язано з суб'єктивною оцінкою і являє собою таку кваліфікацію відносини між предметом і ознакою, коли, на думку автора судження, дія неодмінно має, повинна була або повинна буде мати місце при наявності певних передумов [1, с.34].

Основними мовними показниками епістемічної необхідності в англійській мові виступають модальні дієслова *must, should, ought to, will (would), can* і модальні слова *evidently, obviously, certainly, surely (sure), definitely, of course, undoubtedly*. При цьому, згідно із загальним числом контекстних реалізацій, домінантою актуалізацією семантики в англійській

мові є модальні дієслова, в той час як в українській мові ядро її репрезентації складають модальні слова.

Порівняльний аналіз виявив функціонально-семантичний паралелізм англійського модального дієслова *must* і українського вже, що сходяться в більшості параметрів зіставлення: [...] *I noticed the strangeness of this house. I had assumed at first glance that it belonged to the nineteenth century, but / could see now that it was not of any one period. The door and fanlight seemed to be of the mid eighteenth century, but the yellow brickwork and robust mouldings on the third storey were definitely Victorian; the house became younger as it grew higher, in fact, and must have been rebuilt or restored in several different periods* (Ackroyd) [2, с.21]; Я помітив дивність цього будинку. На перший погляд я припустив, що він належить дев'ятнадцятому століттю, але / тепер міг побачити, що це не один період. Здавалося, що двері та фари були середини XVIII століття, але жовта цегляна кладка та міцні молдинги на третьому поверсі були однозначно вікторіанськими; будинок став молодшим, оскільки він піднімався, насправді, і повинен був бути перебудований або відновлений у декілька різних періодів (Акройд).

Лексичне вираження значення епістемічної необхідності в англійській мові характеризується великою різноманітністю представлених маркерів в порівнянні з українською мовою. Англійська мова має в своєму розпорядженні такі лексичні актуалізатори семантики, як модальні слова *evidently, obviously, certainly, surely (sure), definitely, of course, undoubtedly*, тоді як в українській мові в ролі показників даного значення виступають модальні слова *очевидно, безумовно, напевно (точно), звичайно, безперечно*. Крім того, англійській мові властива більша в порівнянні з українською мовою частотність вживання лексичних модальних операторів епістемічної необхідності згідно сукупного числа випадків їх використання в мовленні.

Групі синонімічних англійських модальних слів *certainly, surely (sure), definitely, of course, undoubtedly* відповідає група синонімів *звичайно, напевно (точно), безумовно, безперечно* української мови. Зазначені модальні слова

збігаються в більшості типів виведення при наявності в якості інваріанта значення семи відсутності сумніву: *The muscle in his cheek was sill twitching, and the tension in his jaw and neck was visible. He was definitely angry* (Quinn) [3, с.135]. *М'яз на його щоці смикався, і видно було напруження щелеп і шиї. Він точно був сердитий* (Квін).

Під епістемічною можливістю розуміється припущення із середнім або низьким ступенем ймовірності про наявність зв'язку між предметом і ознакою, що формується в умовах недостатньої обізнаності мовця. При цьому має місце розгляд суб'єктом мовлення альтернатив інтерпретації ситуації, які можуть бути представлені експліцитно, або носити імпліцитний характер.

Домінантними показниками епістемічної можливості в обох мовах є модальні слова. При цьому інвентар модальних слів англійської мови характеризується більшою представленістю мовних одиниць, що сигналізують про виведення загальнологічного плану, тоді як для модальних слів української мови більш властиво базування ймовірнісної оцінки на перцептивних даних при безпосередньому контакті з аналізованою ситуацією.

Англійські модальні дієслова *could* і *may (might)* не знаходять відповідності в українській мові. Дієслово *could* рекуррентно в інференції, пов'язаної з загальнологічним, теоретичним припущенням можливості, заснованої на знаннях загального характеру і попередніх відомостях, зокрема на знанні властивостей об'єкта оцінки: *'... / Am a New York newspaperman! I want your help. ' There was a long pause as the old Negro turned to stare at Cade. Then cautiously, he said, 'You could be lying'. Cade took out his billfold and put up his press card on the bar. 'I'm not lying'* (Chase) [5, с.112].

Особливістю дієслова *may* є його використання в ситуації існування одночасно двох рівно можливих альтернатив інтерпретації фактів: *In the Nude in the bath, with dog, begun in 1941 року, a year before Marthe's death and not completed until 1946 she lies there, pink and mauve and gold , a goddess of the floating world, attenuated, ageless, as much dead as alive, beside her on the tiles her little brown dog, her familiar, a dachshund, I think, curled watchful on its mat or*

what may be a square of flaking sunlight falling from an unseen window (Banville) [4, с.81].

Форма *might* може вводити як два, так і три варіанти трактування ситуації: *This storm might well be like others past that had caused them to suffer, had killed even - or perhaps it might dwindle beneath tonight's stars and give their children snowbound happiness. Who knew? Who could predict?* (Guterson); *The possibilities were numerous. Canon Pennyfather might have got on the wrong train and failed to discover his mistake until he was at Land's End or John npo 'Groats, or he misht still be in London having made some mistake in the date, and was therefore convinced he was not returning until tomorrow. He might have met a friend or friends at this foreign conference he was going to and been induced to stay out there perhaps over the weekend* (Christie) [7, с.136].

Група модальних слів *maybe, perhaps, possibly, probably* англійської мови знаходить відповідність в українських модальних словах. Своєрідність даних мовних одиниць полягає в актуалізації семантики епістемічної можливості в логічному висновку, часто при відсутності експлікації підстав інференції: *Maybe he was in that neighbourhood, but I do not know* (Blunt). *Можливо, він був у цьому районі, але я не знаю* (Блант). Важливою відмінною рисою є здатність вводити до п'яти варіантів трактування аналізованої ситуації: *Ishmael still could not read what her eyes meant - punishment, sorrow, perhaps buried anger, perhaps all three simultaneously. Perhaps some sort of disappointment* (Guterson) [5, с.121]. Для даних модальних операторів характерна різноманітність охоплених комунікативних контекстів і співвіднесеність з усіма трьома часовими планами.

Для даних мовних одиниць не властива варіативність аналізу ситуації. Пропозиція відноситься головним чином до ситуації, яка відбулася перед моментом мовлення або одночасної з ним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лекант П.А. Модальність і вводності // Питання лінгвістики. М .. Вип. 3.2000. С. 34-42.

2. Bronte, C. Jane Eyre. – London: Macmillan, 2015. – 71 p.
3. Frawley W., Eschenroeder, E., Mills, S., Nguyen, T., The Expression of Modality. – Walter de Gruyter, 2006. – 268 p
4. Palmer F.R. Modality and the English Modals. – New York, NY: Routledge, 2013. – 220 p.
5. Palmer F. R. Mood and Modality / F.R. Palmer. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 243 p.
6. Shaw, G. B. Pygmalion. – London: Dover Publications , 1994. – 84 p.
7. Van Dijk T. Strategies of Discourse Comprehension / T. Van Dijk. – New York: Academic Press, 1983. – 413 p.
8. Warren, R.P. All the King's Men. – London: Penquin, 2012. – 662 p.
9. Wilde, O. An Ideal Husband. – СПб: Капо СПб , 2010. – 144 с.
10. Wilde, O. The Picture of Dorian Gray. – М.: Изд-во Т8, 2016. – 156 с.

Крейтор Т.О.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент
кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов
Ніжинський державний університет імені М. Гоголя*

PRINCIPLES OF TRANSLATION OF SPORTS NEWS TEXTS

1. Introduction.

Translation is an integral and very important part of people's lives and society as a whole, its role in the modern world is simply limitless. Thanks to translation, you can conditionally erase the international framework, learn about the whole world, cooperate with the world and just live with it in unison. Absence, as well as the presence of translation, affects our lives [3]. International cooperation has contributed to the development of high-tech equipment and the creation of new opportunities in all spheres of human life. As modern linguistics increasingly moves from the study of language as a metaphysical system to the study of the functioning of language in the

professional environment and speech, professional language occupies an important place in translation studies today [3].

Sport is another important aspect to which our research is dedicated. Sport at all levels is a universal mechanism for the recovery of people, a way of their self-realization, self-expression and development, as well as a means of combating antisocial phenomena. That is why its place in the value system of modern culture has grown sharply in recent years. For some people it is a hobby, for others it is a lifestyle, and for others it is a chance to glorify themselves and their country.

The actuality of this topic is that due to the growing popularity of various sports and sporting events, this industry has become a very attractive topic for the media, and translators face the problem of ensuring quality communication between athletes, coaches, journalists and fans through correct usage and translation of professional language terms. The process and results of studying the most commonly used terms in the sports field are extremely important for the adequate translation of professional sports texts. Despite the fact that large number of scientific papers is devoted to the topic of sports vocabulary, some issues of functioning and translation of professional texts remain unsolved [1, p. 6].

The aim of the study. Up to this day, the process of translating professional sports texts has not been the subject of comprehensive research by scholars, so we will try to identify and analyze translation peculiarities of English professional sports texts.

2. Literature review.

As the concept, sport is studied from different perspectives (as a social phenomenon, etc.), many works are devoted to the linguistics of sport (B. Zilbert, O. Zilbert, O. Pankratova, K. Borovikova, O. Malysheva, I. Kozhevnikov), namely terminology, phraseology and vocabulary. (I. Dubchak, O. Gureeva, O. Rylov, I. Khmelevska, L. Avakova, N. Mukhamedova, S. Kudrin, O. Elistratov, N. Shafranova, A. Savchenko, V. Kiseliova) and the genre system of sports discourse (F. Batsevich, P. Istrate, M. Bergelson, M. Tokareva, O. Alexandrova, T. Nikitina, L. Kraevskii) [1, p.5].

Professional languages and their features are actively studied in Ukraine today, but in Germany, the study of professional languages began in the 70s of last century, so domestic linguists take the acquisition of the German school of professional languages as a basis. The first definition of the term "professional language" was given by L. Hoffman, which is still considered universally accepted. Among the other most active researchers of professional languages are L. Trimble, K.-D. Baumann, R. Pelka, S. Hartmut, RV Popov, Z. Kvama. The problems of terminology are closely connected with the problems of professional languages, which are thoroughly studied by Ukrainian scientists O. Cherednychenko, V. Karaban, L. Symonenko, L. Chernovatyi [1, p.7].

3. Research methods.

Achieving this goal and solving specific problems of this research is based on general scientific, linguistic and actual translation methods: *the method of analysis* is aimed at studying separate elements, the decomposition of the studied material into units; *the method of synthesis*, which made it possible to combine parts of information from different sources into the whole; *the method of linguistic observation*, which made it possible to depict the specifics of the English professional language of sports; *the transformational analysis* gave us the opportunity to show all possible transformations during the translation of sports texts into Ukrainian; *comparative analysis of translations*, which consists in comparing texts of the translation with the content of the original.

Special translation theory identifies three main factors to consider when translating professional languages. First, the affiliation of the original text to the professional language requires the use of special methods and techniques. Secondly, the focus on the original determines the stylistic characteristics of the translated text, which involves the use of different linguistic means (terminological synonymy and homonymy; etymological foundations of term formation; standardization of terms; translation transformations, etc.) [1, p. 51]. As a result, the interaction of these two factors reveals translation features associated with both common and distinctive

features of the functional styles of the source language and the language of translation [1, p. 51].

4. Results.

First, our study began with selecting various articles (including BBC articles) with their Ukrainian equivalents. It was important not to translate the contents by myself, because the purpose was to reveal linguistic and translation methods on the basis of observation, analysis and comparison. After the selection process, I acquired a good amount of material to work with. I started to look through the original texts and their Ukrainian equivalents and singled out transformations.

The main language tools used in the translation of professional texts include the following transformations: lexical and grammatical [2].

Lexical transformations include the following: transcription, tracing, generalization, concretization, modulation / semantic coordination, amplification [2].

- Transcription / transliteration is the reproduction of the sound form of a foreign word using the letters of the translated language [2].

For example: *know-how* – *ноу хау*, *New York* – *Нью Йорк*, *Times* – *Таймз*, *Internet* – *Інтернет*, etc.

- Tracing is the translation of a lexical unit by replacing its constituent parts – morphemes or words – with their lexical equivalents in the language of translation; the new word copies the structure of the lexical unit of the source language [2].

For example: *Trauma* – *травма*, *sport* – *спорт*, etc.

- Generalization is the replacement of a linguistic unit of the original, which has a narrower meaning, by a translation unit with a broader meaning [2].

For example: *On Thera, a black volcanic stone taller than most men and weighing 480kg (1,060lb) was discovered with an inscription naming the strongman wrestler who lifted it off the ground* (www.bbc.com, 06.08.2021). – *У місці Тера (на острові Санторіні) знайшли шматок вулканічної породи вагою 480 кг, на якому висічене ім'я силача, що зумів відірвати його від землі* (www.bbc.com, 28.08.2021). The term “strongman wrestler” is usually

defined as weightlifter, namely “важкоатлет”. The translator generalized the term and wrote simply “силач”.

- Concretization implies the replacement of a word or phrase with a broad subject-logical meaning for a unit of translation language with a narrower meaning [2].

For example: after the 2020 Olympic Games in Tokyo, English newspapers wrote an article about their national hero Tom Daley. *"What do you reckon he's crafting there? I wonder who he's making that purple concoction for?"* (www.bbc.com, 01.10.2021). – *"Як ви вважаєте, що він там майструє? Цікаво, для кого він робить це фіолетове плетиво?"*. In English “concoction” stands for “суміш”, “вигадка”. It is clear from the article that Daley’s hobby was knitting so the translator concretized the term and wrote “плетиво” (www.bbc.com, 04.10.2021).

- Modulation / semantic coordination is the replacement of a word / phrase of the source language by a unit of the language of translation, the meaning of which is not recognized in any dictionary, but is logically deduced from the context [2].

For example: *The first time, I think I was standing there for almost two hours before my dog jumped up and snapped me out of it* (www.bbc.com, 14.06.2019). – *У перший раз, мені здається, я простояла так години дві, поки собака не стрибнула і не вивела мене зі ступору* (www.bbc.com, 17.06.2019).

- Amplification is the replacement of the abbreviated name of an organization or place in the source language by the full name of the translation language [2].

For example: *Scott Kelly spent 340 days aboard the ISS* (www.bbc.com, 29.04.2021). – *Скотт Келлі провів на борту Міжнародної Космічної Станції 340 днів* (www.bbc.com, 04.05.2021).

Grammatical transformations include the following: substitution, transposition, addition, omission, sentence segmentation, combining the sentence [2].

- Substitution is the replacement of the genus and the case of the noun, the transition from the singular to the plural, the substitution of the passive construction with the active or vice versa, the replacement of the infinitive or gerund construction with a subordinate clause, the change of time category, etc. [2].

For example: *In the 1960s, Santos were one of the most famous clubs in the world and earned their fame by playing paid friendly matches around the world – У 1960-х роках "Сантос" був одним з найзнаменитіших клубів в світі і заробляв на своїй славі, граючи по всьому світу в платних товариських матчах (www.bbc.com, 24.10.2020).*

- Transposition is the adjustment of the linear arrangement of the elements of expression, most often – members of the sentence [2].

For example: *But the spread of the name he received at baptism speaks even more about the merits of Pele (www.bbc.com, 24.10.2020). – Але ще більше про заслуги Пеле каже поширеність імені, отриманого ним при хрещенні (www.bbc.com, 23.10.2020).*

- Addition represents the emergence of new lexical elements that explicitly reveal what is expressed grammatically in the original [2].

For example: *Legend has it that the Ancient Greek athlete Milo of Croton was so strong he could break a cord tied around his head with only the force of his brow (www.bbc.com, 06.08.2021). – За легендою, давньогрецький атлет Мілон з Кротона був таким сильним, що одним рухом брови рвав мотузку, обв'язану навколо голови, на плечах носив чотирирічного бика, і ніхто не міг розігнути його мізинець чи вирвати яблуко з його долоні (www.bbc.com, 28.08.2021).*

- Omission indicates the omission of redundant language units in the translation, such as pronouns [2].

For example: *Mr. Matthews, a specialist hip and knee physiotherapist and member of the Chartered Society of Physiotherapists, says he sees four to five yoga teachers a month (www.bbc.com, 03.11.2019). – Пан Метьюз, що*

спеціалізується на стегнах та колінах, каже, що до нього щомісяця звертаються 4-5 інструкторів з йоги (www.bbc.com, 05.11.2019).

- Sentence segmentation reflects the transformation of a simple sentence into a complex or the transformation of a simple or complex sentence into two or more independent sentences [2].

For example: Complex scans of Mr. Eriksen's heart will now be being carried out to detect very subtle scars or abnormalities - something which regular screening of league footballers' hearts may not have picked up, Prof Sharma said. – Наразі лікарі проводять детальне ультразвукове дослідження серця пана Еріксена, щоб виявити найдрібніші пошкодження або патології. Такі ретельні огляди не входять до звичайних кардіологічних обстежень футболістів ліги, додає професор Шарма (www.bbc.com, 15.06.2021).

- Combining the sentences is combining several sentences into one [2].

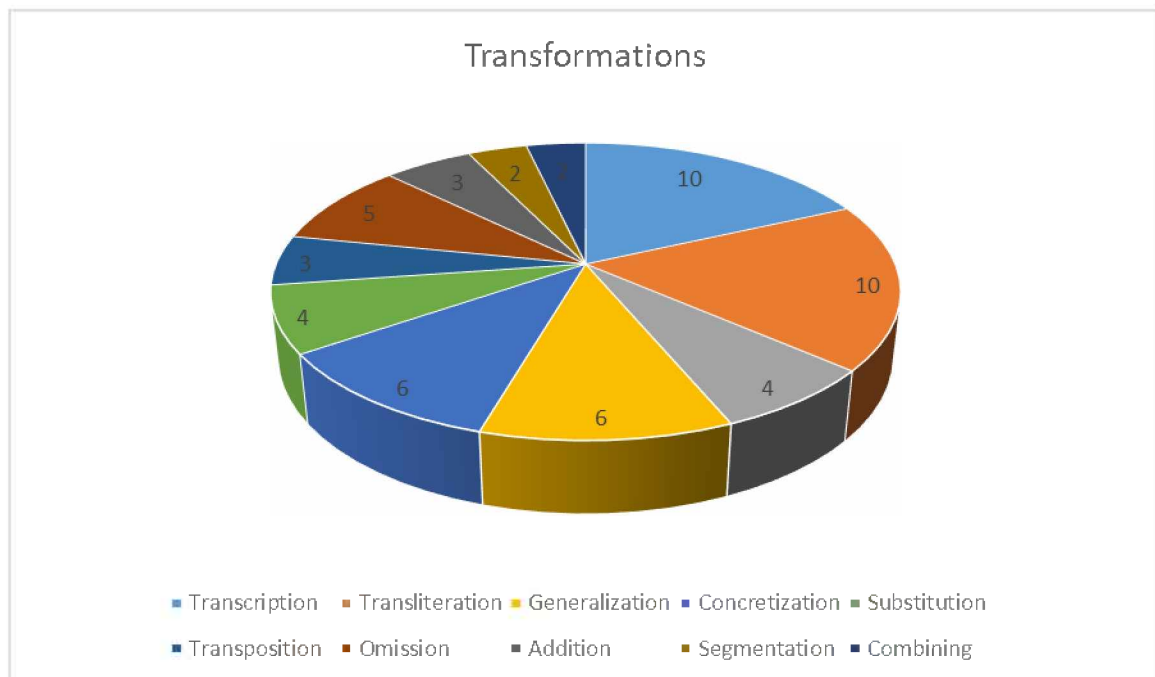
For example: "You have lifted the spirits of the whole country, and tomorrow we know you can lift that trophy too." "We are not just hoping or praying. We believe in you, Gareth, and your incredible squad." (www.bbc.com – 11.07.2021). – "Ви підняли настрій всій країні, і завтра ми знаємо, що ви також можете підняти цей трофей, - додав прем'єр. - Ми не просто сподіваємось чи молимося. Ми віримо у вас, Гарет, і у вашу неймовірну команду" (www.bbc.com – 11.07.2021).

5. Discussion.

The given research was devoted to the study of different translation transformations and linguistic means. This issue remains invariably relevant for different types of translation and interpretation. Due to the fact that the field of sports, as any other professional field, has its professional language, we as translators are responsible for the correct transition of the information. Having analyzed a sufficient number of articles, I can draw a diagram of the linguistic transformation usage. I'd like to outline, that types of transformations are quite diverse in the translation of sports articles. Grammatical transformations in relation to lexical are 50% more

LITTERA SCRIPTA MANET

commonly used. Almost in every article I came across such grammatical transformations: substitution, transposition, omission, addition, sentence segmentation and combining. It's easy to notice that there were every single grammatical transformation in each article. Such a trend can be justified by different structure of languages. Among lexical transformations the most often used were transcription, transliteration, generalization and concretization.

6. Conclusions.

To crown it all, translation transformations, on a par with other linguistic means, are quite often used in the translation of professional texts in articles and other media sources, which makes them a necessary translation tool in the work of a modern translator. Just as any other field, it includes professional language and corresponding terms that distinguish sports as a separate industry of translation. As far as its role in the world is vital, it is necessary to understand how to use different tools in order to transfer the information correctly.

Reference

1. Іщенко, Т.В. *Англійська Фахова Мова Спорту: Когнітивні та перекладацькі аспекти*: дис. ... канд. філол. наук. Дніпропетровськ, 2014. 256 с.

2. Класифікація перекладацьких трансформацій [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <https://monster-evo.ru/uk/belinskijj/klassifikaciya-perevodcheskih-transformacii-konkretizaciya-kak-priem-pri/>
3. Роль перевода в мире [Електронний ресурс] – Режим доступу:
https://www.masterperevoda.ru/news/rol_perevoda_v_mire.php

List of Illustrative Sources

1. <https://www.bbc.com/news/health-50181155>
2. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-50294606>
3. <https://www.newsy-today.com/pele-80-ten-interesting-facts-about-the-great-brazilian/>
4. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-54656130>
5. <https://www.bbc.com/news/uk-57789451>
6. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-57794620>
7. <https://www.bbc.com/news/health-57469627>
8. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-57497204>
9. <https://www.bbc.com/future/article/20210804-how-to-train-like-an-ancient-greek-olympian>
10. <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-58369371>
11. <https://www.bbc.com/sport/boxing/58585387>
12. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-58675578>
13. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58070433>
14. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58070433>
15. <https://www.bbc.co.uk/bbcthree/article/ffbcafe2-b06e-42d5-a091-3cfb3d7c866b>
16. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-48979667>
17. <https://www.bbc.com/news/science-environment-56559494>
18. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-56569789>

**ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ
РОМАНУ ДЖОДЖО МОЙЕС «ДО ЗУСТРІЧІ З ТОБОЮ»**

Внаслідок лексичних, мовних та екстралінгвістичних відмінностей мов оригіналу та перекладу, фахівці вдаються до певних змін та трансформацій для досягнення еквівалентності в цільовій мові. За В. Н. Комісаровим, перекладацькі трансформації – це ті трансформації, що допомагають здійснити переклад одиниць оригіналу на мову перекладу, останнє є можливим лише за умови наявності в цих одиницях плану вираження та плану змісту [2, с.173]. На думку багатьох лінгвістів, перекладацькі трансформації не є реальними діями перекладача, а процес перекладу як такий неможливо спостерігати.

У теорії перекладу актуальним залишається питання типології перекладацьких трансформацій, адже думки дослідників у цьому питанні розходяться. Класифікацію, запропоновану В. Н. Комісаровим, ми вважаємо найповнішою. Перекладознавець виокремлює наступні види трансформацій: лексичні, граматичні та комплексні або лексико-граматичні [1, с.55]. Серед лексичних трансформацій, що виділяє В. Н. Комісаров, модуляція, калькування, конкретизація, генералізація, транскрибування, транслітерація. Наступна група перекладацьких трансформацій – граматична, що включає членування, об'єднання речень, заміна форми слова, частин мови, членів речення, дослівний переклад. До комплексних або лексико-граматичних відносять експлікацію, антонімічний переклад та компенсацію.

У перекладі роману “До зустрічі з тобою” [3], виконаному Н. Хаєцькою, використано різноманітні лексичні, граматичні та комплексні трансформації.

У наступному прикладі перекладач застосовує лексичну трансформацію, а саме конкретизацію:

“I was legendarily bad at caring for things; we no longer had houseplants at home, or pets, after the disasters that were the hamster, the stick insects and Randolph the goldfish.”[4].

“Про мій догляд за живими організмами ходили легенди: після тих трагедій, що сталися з хом'яком, паличками та золотою рибкою на ім'я Рендольф, ми більше не мали ані кімнатних рослин, ані домашніх тварин...” [3].

Така трансформація є ефективною для слів з розмитою семантикою, таких як лексична одиниця *things*, що замінюється на лексичну одиницю з вузким семантичним значенням - *живі організми*. При чому перекладач повинен проаналізувати загальний контекст повідомлення й підібрати найбільш точний еквівалент.

Під час перекладу наступного речення перекладач використовує прийом модуляції замінюючи словосполучення *old paper bag* на *мішок на голову*, що згідно з контекстом є його смисловим еквівалентом.

“You know my beauty routine. Soap, water, the odd paper bag” [4].

“Ти ж знаєш секрети моєї вроди. Мило, вода й мішок на голову”[3].

Прийом модуляції також можливо продемонструвати наступним прикладом:

“There’s a waiting list. Parents tend to go for it, because it suits the school hours, ’ he said apologetically” [4].

“Там ціла черга. Як звичайно, на це йдуть батьки, які мають дітей-школярів, - сказав він наче вибачаючись”[3].

У наведеному прикладі заміна словосполучення мови оригіналу *the school hours* передається одиницею мови перекладу *діти-школярі*, адже їх значення логічно витікає з контексту вихідного тексту.

У ході зіставлення тексту оригіналу з його україномовним перекладом були виявлені граматичні трансформації, зокрема членування та об'єднання речень, наприклад:

“I always made an effort to chat with her. I suspected it might be the only conversation the old woman got all day” [4].

“Я завжди намагалась побалакати з нею, бо припускала, що це, можливо, єдина її розмова за увесь день” [3].

Застосування зазначеної трансформації допомагає скомпресувати висловлення, адже зв'язок між двома реченнями є тісним і їх об'єднання є формальним.

Під час перекладу роману “До зустрічі з тобою” перекладач використовує різноманітні комплексні або лексико-граматичні трансформації. У наступному прикладі перекладач вдається до експлікації:

“*Because I'd get so much more out of offering a Bargain Bucket than a Chicken McNugget?*” [4].

“Тому що продавати обсмажені в тісті шматочки курки з картоплею фри вигідніше, ніж просто обсмажені шматочки курки?” [3].

Перекладач замінює лексичні одиниці мови оригіналу *Bargain Bucket* та *Chicken McNugget* словосполученнями мови перекладу, що експлікують їх значення, для кращого розуміння цих одиниць у мовному середовищі читача. Зазвичай такий метод використовується для перекладу реалій (адже часто відповідники в українській мові відсутні), а також фразеологізмів, ідіом, неологізмів. Недоліком цієї трансформації є її громіздкість й багатослівність. Саме тому її найчастіше використовують у випадках, де достатньо короткого пояснення. Однак, перевагою експлікації є її евристичні можливості прояснити зміст того чи іншого поняття.

Переклад художніх творів – це своєрідний творчий процес, який вимагає неабияких професійних навичок, ерудиції та фантазії. Для досягнення адекватного перекладу та найбільш близького емоційного й художнього ефекту у перекладі роману “До зустрічі з тобою” використано цілу низку трансформацій, які сприяють кращому розумінню замислу автора вихідного тексту цільовою українськомовною аудиторією. Подальшою перспективою розвідки є виокремлення стратегій перекладача у відтворенні реалій повсякденного життя, використаних у вихідному тексті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Москва : ЭТС, 2001. 424 с.
2. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). М. : Высшая школа, 1990. 253 с.
3. Мойес Дж. До зустрічі з тобою : роман / пер.з англ. Н. Хаєцької. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 384 с.
4. Moyes J. Me Before You : A Novel. London : Penguin Books, 2012. 496 p.

Мірова М.Р.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Борисенко Н. Д.*

НЕОЛОГІЗМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІНФЕКЦІЇ COVID-19 ТА СУПУТНИХ ЯВИЩ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Слова в мові слугують для позначення конкретних предметів, їх ознак, дій, ознак дій, кількості. З плином часу з'являються нові предмети і поняття, які вимагають позначення словами. Наша стаття присвячена дослідженню неологізмів на позначення інфекції COVID-19 та супутніх явищ в сучасній англійській мові. Під неологізмами ми розуміємо нові слова, які мають відтінок новизни порівняно з іншими словами мови. Неологізми є невід'ємною частиною лексики сучасних мов. По суті, мови в їх нинішньому вигляді не могли би існувати без неологізмів. Це пов'язано з тим, що нові слова надають мові динамічність [2, с. 78-83].

На сьогоднішній день є низка найбільш продуктивних способів утворення неологізмів, які різняться за результатом, що досягається, серед них:

- Афіксація (суфіксальний, префіксальний, суфіксально-префіксальний, безсуфіксальний способи);
- Скорочення - результатом його використання є безпосередньо скорочення слова, акронім;
- Словоскладання;

- Телескопія;
- Комбіновані моделі [6, с.1-6].

Неологізми виникають у різних сферах і науках – і медицина тому не виняток. Медицина як наука повна термінів, тобто слів і словосполучень, що позначають наукові поняття, в яких відображені істотні властивості і характеристики об'єкта. В наш час медична термінологія вживається не лише виключно професіоналами, тобто тими, хто працює в цій галузі, а й звичайними громадянами [3, с. 143].

Медична термінологія – це сукупність слів-термінів, які використовуються в сфері медицини та охорони здоров'я [1, С. 72]. Медичні неологізми стосуються як різних підрозділів медицини, так і суміжних з ними галузей знань. Здебільшого нові слова медичної мови є номінативними одиницями, які позначають нові реалії в сфері медицини. Нині світ стикнувся з жахливою реальністю життя в умовах пандемії небезпечного коронавірусу (COVID-19). Постійне поширення коронавірусу у світі є основним каталізатором не тільки змін, що відбуваються в культурі та побуті людей, а й у мові. Наукові терміни, пов'язані з цим захворюванням і супутними до нього явищами, увійшли до англомовного медіа-простору, стали частиною загальноновживаного лексикону [4, С. 169].

Розглянемо моделі, за якими утворено неологізми на позначення COVID-19 та супутніх явищ.

Сам неологізм COVID-19 є аббревіатурою змішаного типу, буквенно-цифровою, яка використовується як офіційна скорочена назва вірусу.

Словоскладання є продуктивним способом утворення нових слів. Так, іменник *self-quarantine* з'явився як результат словоскладання основ *quarantine* та *self*. Він вперше зафіксований в 1918 році у значенні: *утримуватися від будь-яких контактів з іншими особами протягом певного періоду часу (наприклад, двох тижнів) під час спалаху заразної хвороби, як правило, залишаючись удома та обмежуючи контакти з членами сім'ї* [9]. Щоб зменшити передачу заразного захворювання під час спалаху захворювання, працівники охорони

здоров'я зазвичай просять перейти в карантин після контакту з інфікованою людиною або після повернення з регіону, де повідомляється про випадки захворювання.

Іншим прикладом є неологізм *coronacranky*, що виник після складання основ *corona*, скороченої назви вірусу, та *cranky* у значенні 'роздратований, примхливий' [5]. Новостворене слово означає *бути роздратованим або дратівливим, як наслідок постійного домашнього режиму* [10].

Вважається, що лексема *doomscrolling* виникла у 2018 році в соціальних мережах завдяки словоскладанню основ *doom* зі значенням 'темрява, зло' [5] та *scrolling* 'швидко проглядати контент в Інтернеті, не затримуючись на чомусь одному' [7]. Новостворений неологізм має тлумачення: *процес витрачання часу на читання поганих чи негативних новин*. Це словосполучення набуло надзвичайної популярності саме під час пандемії, протестів і виборів у США 2020 року [5].

Лексема *contact tracing* вперше було зафіксовано в 1935–40 роках, але ввійшло в широкий вжиток в наш час і утворено завдяки поєднанню двох слів, «contact» - контакт та «tracing» - відстежування, у нове словосполучення, що означає *виявлення та моніторинг осіб, які могли контактувати з інфікованою людиною, як засіб контролю поширення заразної хвороби* [7].

Термін *quarantrolls*, що позначає *осіб, які надсилають шкідливі та злісні повідомлення в Інтернеті, виражають своє незадоволення, гнів з приводу карантину та ущемлення, спричинені пандемією* [10], утворився завдяки складанню основ *quarantine* та *troll* – сленговий термін, що позначає людей, які задля розваги публікують провокативні повідомлення в Інтернеті з метою спровокувати читачів на емоційні реакції. [9].

Суфіксальний спосіб утворення нових слів демонструє неологізм *coronnials* - *покоління, народжене під час або після пандемії* [8], який виник нещодавно з початком пандемії у 2019 році. Саме слово *coronnials* утворене суфіксальним способом за допомогою суфіксу *-nial*.

Таким чином, у зв'язку з бурхливим розвитком науки медична термінологія поповнюється неологізмами. Медичні неологізми постійно створюються та використовуються для опису нових явищ дійсності, нових об'єктів чи понять. Це свідчить про живі процеси не тільки в мові медицини, але і в мові в цілому. В нинішніх умовах пандемії особливо стрімко відбувається поповнення англійської мови новими словами. В результаті дослідження були виявлені такі моделі утворення неологізмів як: аббревіація, словоскладання, афіксація.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васина В. М. Акцентное оформление терминологических словосочетаний в английском медицинском дискурсе. Иваново: ИГМУ, 2006. 199 с.
2. Колоїз Ж. В. До питання про диференціацію основних понять неології. Вісник Запорізького університету: Філологічні науки. 2002. № 3. С. 78–83.
3. Кукаріна А. Д. Способи перекладу аббревіатур в англійській та україномовному медичному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2017. 19 с.
4. Тимощук Н. Неологізми на позначення явищ COVID-19: морфологічний аспект Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 35, том 5, 2021. 169 с.
5. Cambridge Dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/>.
6. Chumak L. M. Affixation and word-composition in Modern English. Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. Slovakia. Volume 2. No. 6/2014. P. 9.
7. Dictionary.com [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dictionary.com>.
8. Macmillan Dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.macmillandictionary.com>.
9. Merriam-Webster [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.merriam-webster.com>.

10. Thorn T. Language and innovation. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://language-and-innovation.com/2020/04/15/coronaspeak-part-2-the-language-of-covid-19-goes-viral/>.

Медцовська Л. О.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук

Шугаєв А. В

**ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ
ВІДТВОРЕННІ АНГЛОМОВНИХ ПРЕС-РЕЛІЗІВ ООН
НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ**

Переклад прес-релізів ООН входить до окремого виду спеціалізованого перекладу. Для початку, розглянемо функції і роль цієї спільноти. Організація Об'єднаних Націй (ООН) — унікальне об'єднання більше ніж 193 незалежних країн спрямоване на утвердження миру та розвитку усього світу, а також, підтримання безпеки та встановлення дружніх відносин між країнами. До її складу входить більше 30 підпорядкованих їй організацій, які разом утворюють величезну систему ООН. Організація Об'єднаних Націй втручається в політичні інциденти з метою урегулювання міжнародних конфліктів, а також, виконує самостійну роль у розробці важливих стратегій необхідних як для світу, так і окремих країн. Вона підтримує загальні інтереси при вирішенні міжнародних проблем. Передусім, вони виконують ключові ролі у допомозі біженцям, координують діяльність, пов'язану з розмінуванням бомб та інших вибухових пристроїв, проводять роботу в боротьбі зі СНІДом, борються із проблемами екології, забрудненнями морів та космічного простору. Іноді цю організацію називають «парламентом націй», але вона не є наддержавною структурою. Центральна установа ООН знаходиться у США, але ця територія вважається міжнародною і належить усім членам організації.

Термін «прес-реліз» відносно новий, а тому варто розібрати його значення і функції. Прес-реліз — це повідомлення для преси, виклад інформації стосовно позиції організації у відношенні якоїсь проблеми, переданої для

публікації в засобах масової інформації. Формальне повідомлення про результати міжнародних перемовин або комуніке — один із підвидів прес-релізів, несе в собі офіційну позицію організації у вигляді реакції на ту чи іншу інформаційну подію. Прес-реліз являється головним PR-документом (Press Release) будь-якої організації. Такий документ дозволяє організації інформувати засоби масової інформації про важливі події, що сталися у цій організації, і є цікавими або необхідними для висвітлення широкому загалу та конкретній цільовій аудиторії. Існує три види прес-релізів:

- анонс (інформує про події, які відбудуться);
- новина (інформує про досягнення, проведені роботи);
- інформаційний (повідомляє про незавершену роботу; звіт наводиться лише про нагальні зміни).

Прес-релізи зазвичай публікуються із прямим посиланням на сайт, де розміщене першоджерело. На більшості серверів посилання розміщуються назавжди. Прес-реліз обов'язково розміщується на інтернет-ресурсі організації перед публікацією в електронній пресі. Його розмір не повинен перевищувати однієї сторінки А4, (стандартного шрифту; не більше 1800 символів). Текст не повинен містити рекламу.

Прес-реліз має чітку будову:

1. Заголовок (розкриває зміст події);
2. Вступ (lead) (перший абзац, що розкриває зміст публікації);
3. Основна частина (відповідає на питання де? коли? хто?; повідомлюване ґрунтується на цифрах, фактах і коментарях);
4. Інформація про організацію;
5. Контактні дані (посилання на сайт, телефон та ін.)

Переклад прес-релізів неможливий без застосування перекладацьких трансформацій, оскільки політичну інформацію найважливіше передати докладно, із повним розумінням, щоб реципієнт міг її адекватно сприйняти та синтезувати. Перекладацькі лексичні трансформації — це зміни лексичних

елементів мови оригіналу з метою їх реалістичної передачі у вихідній мові із збереженням їх семантичних, стилістичних та прагматичних характеристик.

Далі перейдемо до методів перекладу та систематизуємо отриману інформацію. Всі трансформації поділяються на: морфологічні – заміна однієї категоріальної форми іншою або декількома; синтаксичні – зміна синтаксичної функції слів і словосполучень; стилістичні – зміна стилістичного забарвлення відрізка тексту; семантичні – зміна не тільки форми вираження змісту, а й самого змісту, а саме, тих ознак, за допомогою яких описана ситуація; змішані – лексико-семантичні та синтаксично-морфологічні. Перекладацькі лексичні трансформації поділяються на: конкретизацію, генералізацію значення слова, додавання та вилучення слова, заміна слова однієї частини мови іншою та перестановка.

Л.С. Бархударова класифікує перекладацькі трансформації за формальними ознаками: перестановка, додавання, заміна, вилучення. Перестановкою називають зміну розташування мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Під замінами розуміють як заміну слів, членів речення, частин мови, типів синтаксичного зв'язку при перекладі, так і лексичні заміни (конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація). У зв'язку з цим, можна говорити про граматичні і лексичні заміни. Крім того, заміни можуть піддаватися не лише окремі одиниці, але й цілі конструкції (так звані комплексні лексико-граматичні заміни). Додавання — використання в перекладі додаткових слів, що не мають відповідностей в оригіналі. Під вилученням розуміють пропуск тих чи інших слів при перекладі.

Важливе завдання для перекладача — визначити стиль в межах одного тексту, і, як наслідок, мовні засоби. Матеріали PR-документа спрямовані до преси і мають газетно-публіцистичний і офіційно-діловий стиль. Безліч жанрів прес-релізів використовують науковий стиль для передачі інформації, пов'язаної із специфічною предметною зайнятістю. Орієнтуючись на технології перекладу, це означає, що у рівних розділах одного тексту можуть застосовуватись різні стратегії перекладу, і перекладачу необхідно визначити,

яка комунікативна функція переважає у певній його частині, як експліцитно вона виражена і які стилістичні засоби можуть найбільш адекватно її реалізувати.

Візьмемо уривок із прес-релізу ООН:

"All parties involved in the escalating conflict in Ethiopia's Tigray must stop fighting immediately, or else risk pushing the region's catastrophic humanitarian situation "over the edge", the UN High Commissioner for Human Rights, Michelle Bachelet, said on Wednesday."

«Усі учасники конфлікту в Ефіопії, Тиграї, повинні негайно припинити бойові дії, у разі відмови вони ризикують довести гуманітарну допомогу до патової ситуації»,— заявив головний комісар ООН по правам людини, Мішель Бачелет.»

Перекладаючи подане вище речення, ми використали перекладацьку трансформацію вилучення, з метою збереження змісту повідомлюваного і уникнення його перенасичення. Із контексту "parties" зрозуміло, що йдеться про учасників заворушень, тому "involved in the escalating" можна опустити. Вираз "over the edge", дослівно «до краю», ми замінили аналогом в українській мові «патова ситуація», а отже, замінили частину мови із прислівника іменником, застосували граматичну трансформацію та лексичну трансформацію калькування.

Розглянемо наступний приклад:

"Ms. Bachelet insisted that there were reasonable grounds to believe that all parties to the fighting had committed violations of international human rights, humanitarian and refugee law, some of which may amount to crimes against humanity and war crimes, on the basis that the victims were not involved in the fighting."

«Пані Бачелет наполягала на наявності беззаперечних доказів вважати, що усі учасники бойових дій порушили міжнародні права людини, гуманітарне право та права біженців, які можуть прирівнюватись до злочинів проти людства і воєнної зради, на підставі того, що жертви були мирними жителями.»

При перекладі "were not involved in the fighting" ми використали конкретизацію значення і переклали як «мирні жителі», при цьому змінили частину мови.

Отже, переклад прес-релізів, як і будь-якої публіцистичної літератури, вимагає високої перекладацької компетенції та широкої обізнаності в сфері політики, аби пересічний читач міг з легкістю зрозуміти інформацію повідомлюваного. Трансформації, за допомогою яких здійснюють перехід від мовних одиниць оригіналу до одиниць перекладу вважають міжмовними перекладацькими трансформаціями. Залежно від властивостей мовних одиниць, які розглядаються як вихідні одиниці мови перекладу, перекладацькі трансформації можна поділити на: граматичні, лексичні та лексико-граматичні. Граматична заміна — не лише вживання у перекладі форм мови перекладу, а відмова від використання форм мови перекладу, аналогічних оригіналу, оскільки вони не дозволяють здійснити адекватний переклад. Заміна форм вихідної мови іншою, що відрізняється від неї змістом, виражається іншою граматичною формою. Відповідність у перекладі буває не завжди, що спричинено розбіжностями мовленнєвих норм, граматичними і лексичними особливостями української та англійської мов. Граматична трансформація дуже поширена у українсько-англійській мовній парі як заміна частин мови оригіналу при перекладі. Важлива функція прес-релізів — донести інформацію чітко, ясно та лаконічно. Саме тому головним завданням перекладача є відтворити стиль викладу думки наукового або публіцистичного тексту зі збереженням прагнення автора, його ключової ідеї, задуму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). - М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.
2. Гуменюк Б. І. Організація Об'єднаних Націй // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. – К.: Знання України, 2004. — Т.2 — 812с.

3. Карабан В. І. Переклад української наукової і технічної літератури. – Вінниця: Нова Книга, 2018. — 574 с.
4. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Підручник. — Вінниця: Нова Книга, 2008. — 512 с.
5. Костомаров В.Г. Языковой вкус эпохи. Из наблюдений над речевой практикой масс-медиа. – СПб.: Златоуст, 1999. – 319 с.
6. Рецкер Я. Й. Теория перевода и переводческая практика. – М.: Международные отношения, 1974. – 216 с.
7. Тихомирова Є.Б. Зв'язки з громадськістю: Навчальний посібник. – К.: НМЦВО, 2001. – 560 с.

Миронюк М. А.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Мосієнко О. В.

ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ КОМПАРАТИВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Художні тексти характеризуються образністю та емоційно-експресивною виразністю. Вони не є лінійними, їм притаманна багатшарова структура культурного коду країни. Щоб передати емоційну інформацію використовуються різні зображувально-виражальні засоби, одними з яких є компаративні фразеологічні одиниці. Насичуючи мову тексту фразеологізмами, в тому числі і компаративними фразеологічними одиницями, автори використовують мовні ресурси, які відображують історико-культурну спадщину нації, її національну культурну пам'ять.

Компаративні фразеологічні одиниці мають біполярну природу. Так, з одного боку, вони є компонентами мовної системи, які характеризуються єдністю і при відтворенні не формуються в мовленнєвому процесі, а проговорюються автоматично як цілісні сполуки, а з іншого – це етнокультурний «генофонд» певної нації, який використовується мовцем при

комунікації як співвідношення його емоційно-оцінного ставлення до предмета мовлення зі змістом фразеологічної одиниці крізь призму культурно-національного світобачення. Іншими словами, фразеологічні одиниці є найяскравішим відображенням особливостей повсякденного життя носіїв мови, їх мислення, та в певній мірі стереотипного уявлення про світ, що їх оточує. Тому питання адекватного перекладу фразеологічних одиниць, а саме їх відображення в іншому лінгвокультурному середовищі є суттєвим для перекладача та зумовлює актуальність нашого дослідження.

За визначенням О. Щепки, «компаративні фразеологічні одиниці – це стійкі, відтворювальні, частково або цілісно переосмислені експресивні одиниці мови, що мають формальні ознаки компаративності у вигляді порівняльних сполучників або інших порівняльних конструкцій»[1]. Компаративні фразеологічні одиниці (КФО) за структурною ознакою характеризуються бінарністю: виділяють «ліву» і «праву» частини, які з'єднані між собою порівняльним союзом. Наприклад: *as white as snow* – білий, як сніг; *as soft as butter* – м'який як віск; *(as) healthy as a horse* – здоровий, як віл.

Як правило у мовленні такі конструкції відтворюються за допомогою трьох взаємопов'язаних елементів: суб'єкта порівняння, об'єкта порівняння та самої основи порівняння. Ці складові з'єднуються між собою шляхом застосування таких порівняльних сполучників як *as*, *like* (як, мов, немов, наче). Дані сполучники є маркерами компаративних фразеологізмів, завдяки їм легко ідентифікувати порівняння в тексті. Наприклад: *(as) bland as oil (the man)*. В словнику КФО під редакцією Баранцева К. Т. [2] *(as) bland as oil* перекладається як (дуже) люб'язний, ввічливий, як шовковий. Суб'єктом порівняння у наведеному прикладі виступають *the man* (чоловік), основа порівняння – *bland* (ввічливий, люб'язний), порівняльна частина – *oil* (олія).

В перекладознавстві виділяють два способи перекладу КФО:

1. Фразеологічний
2. Нефразеологічний

Фразеологічний метод – це переклад компаративної фразеологічної одиниці одного лінгвокультурного середовища на компаративну фразеологічну одиницю іншого лінгвокультурного середовища, тобто переклад фразеологізма фразеологізмом.

Фразеологічними засобами вважають:

- 1) використання фразеологічного еквівалента;
- 2) використання неповного/часткового відповідника;
- 3) використання аналога;
- 4) застосування трансформацій.

Засобами нефразеологічних перекладу є:

- 1) вживання монолексемних відповідників;
- 2) калькування;
- 3) описовий переклад.

Розглянемо приклади застосування цих методів перекладу.

Використання фразеологічного еквіваленту є найкращим способом. Так, при перекладі КФО матиме такий самий образ і зміст як і в мові оригіналу. Наприклад: *(as) blind as a mole* – *сліпий як крм*; *(as) lithe as a cat* – *спритний, як кішка*; *(as) wise as Solomon* – *мудрий, як Соломон*. Наведені КФО при перекладі зберегли своє експресивно-стилістичне забарвлення. Синтаксична структура як в мові оригіналу, так і в мові перекладу є подібною. Образ в обох мовах є однаковим. Отже, можна зробити висновок про адекватність перекладу.

Спосіб перекладу фразеологічним аналогом ґрунтується на використанні таких КФО в мові перекладу, які за змістом збігаються з КФО мови оригіналу, проте мають за основу інший образ. Наприклад: *Fussy as a hen with chick* – *носиться як дурень з торбою*. Ця КФО є частковим еквівалентом, адже при перекладі відбулися зміни в синтаксичній структурі та змінився образ. Так, в образі відбулося повне переосмислення: *hen-дурень, chick-торба*. А в синтаксичній структурі ми маємо такі зміни: в мові оригіналу структура КФО це прикметник + прислівник + іменник з артиклем + прийменник + іменник; а в мові перекладу – дієслово + прислівник + іменник + прийменник + іменник.

Проте, незважаючи на зміни в структурі та образі, зміст та емоційна-експресивність при перекладі передається достатньо чітко.

Описовий засіб перекладу це передача змісту КФО через вільне поєднання слів, тобто опис фразеологізму. Даний засіб скоріше тлумачить фразеологічну одиницю, ніж перекладає її. Наприклад: *It's just as likely as not – звичайно, згодом це може статися* [3]; *(as) common as dirt – самий звичайний, звичайнісінький*. В першому прикладі для перекладу застосовується прийом розкриття поняття. Звичайно, форма фразеологізму є відсутньою, проте такий переклад є ефективним, адже була використана мінімальна кількість словесних одиниць, що є важливою умовою при використанні описового засобу. В другому прикладі використання описового перекладу є необхідністю, адже в мові перекладу немає КФО, щоб відповідала би КФО мові оригіналу за змістом та експресивністю. При перекладі втрачається образність та виразність. Лаконічність та мальовничість в описовому перекладі також зникають.

Контекстуальна заміна має на меті знайти в мові перекладу таку КФО, яка має різні значення в мові перекладу та в мові оригіналу, проте чітко передає суть даної КФО в певному контексті. Також варто зазначити, що різновидом контекстуальних заміन можуть бути навіть монолексемні відповідники. Наприклад: *act like oil on (або upon) something – заспокоювати*; *(as) black as ink – похмурий, безрадісний*; *(as) gaunt as a grey-hound (або a greyhound) дуже худий, виснажений*. В першому прикладі переклад здійснено за допомогою дієслова, в другому та третьому – прикметників. Застосування монолексемних відповідників повністю усуває образність та вирівнює експресивне забарвлення компаративно фразеологічних одиниць.

Отже, під час перекладу КФО надзвичайно важливим є відтворення саме фразеологічного рівня мовної одиниці. Вибір методів та засобів перекладу залежить від особливостей КФО та контексту в якому вони вживаються, завдання перекладача полягає в тому, щоб зуміти розпізнати та передати їх сенс зі збереженням образності та виразності. При цьому важливо врахувати

багат шарову етнокультурну структуру КФО та зуміти відтворити її у новому лінгвокультурному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Щепка О. Типологія компаративних фразеологічних одиниць в українській і російській мовах: порівняльний аспект. *Лінгвістичні студії*, 2011, 23: 211-215. <http://litmisto.org.ua/?p=9167>
2. Баранцев К. Т. Англо-український фразеологічний словник. 2005. <https://nashol.biz/searchdoc/96119>
3. Тарасова А. В. Відтворення англійських компаративних фразеологізмів в українських перекладах. *Львівський філологічний часопис*, 2018, 3: 253-257. http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%A2%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.doc?id=614bc42d-0347-4864-aab8-f3eaac625a4a

Нехаєнко К. О.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Борисенко Н. Д.

ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ *AVOCADO* ТА *TOMATO* В ЕЛЕКТРОННИХ ТЛУМАЧНИХ СЛОВНИКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

На сучасному етапі розвитку лексикографії, однією з найважливіших проблем є вивчення структурної організації словників [1], загалом, та електронних словників, зокрема. Аналіз словників, а тим паче їх електронних версій, є актуальним, оскільки на часі є їхня класифікація принципів, за якими вони надають тлумачення слів окремих лексико-семантичних груп [2].

Для порівняння лексем *avocado* та *tomato* було обрано п'ять електронних тлумачних словників: Oxford [7], Collins [3], Macmillan [5], Cambridge [6] та Longman [4].

The Oxford English Dictionary [7] в Великобританії вважається офіційним довідником. В ньому дається поглиблене пояснення слів, синоніми та приклади використання слова. В електронній версії є можливість прослухати варіанти як британської, так і американської вимови. В словнику окремим блоком подаються ідіоми.

В електронній версії Collins [3] об'єднані словники різних рівнів. Крім звичайних функцій: транскрипція, вимова слів, є інформація про те, якої популярності набуло слово в певний період часу. Щоб подивитися рівень популярності, обираємо на часовій шкалі той час, який цікавить. В словнику подається перелік синонімів, антонімів та прикладів використання слова.

Словник Macmillan [5] – це одномовний тлумачний словник англійської мови. У словнику представлені звичайні функції: реєстрове слово; граматична ремарка, яка вказує на частину мови; транскрипція слова британською англійською. Крім того, словник надає позначення слова у множині та дефініція досліджуваної лексеми. В останньому блоку представлені синоніми та споріднені слова. Надано дефініцію лексеми в американському варіанті англійської мови, але для цього потрібно перейти на іншу сторінку.

У словнику Cambridge Dictionary [6] представлені детальні тлумачення лексем, аудіозаписи вимови слів, фраз та ідіом. Словник містить три найпопулярніші словники англійської мови: Advanced Learner's Dictionary, Cambridge Academic Content Dictionary і Cambridge Business English Dictionary. Словник містить слова всіх рівнів володіння англійської мови.

Електронна версія словника Longman (LDOCE Online) [4] надає доступ до одномовних та двомовних словників. Longman є словником, в якому понад мільйон визначень, колокації, аудіозаписи вимови до кожного слова та 88 тисяч прикладів. Представлено велику кількість граматичних вправ для складання іспитів з граматики.

Перейдемо до аналізу визначень лексеми *avocado* в словниках. The Oxford Dictionary [7] дає визначення, що це тропічний фрукт (*a tropical fruit*), який має тверду темно-зелену шкірку (*hard, dark green skin*). Цей фрукт м'який та світло-

зелений всередині (*a soft, light green inside part*). Зазвичай в нього несолодкий смак (*not taste sweet*) і всередині велика кісточка (*a large seed*).

Визначення у Collins Dictionary [3] є наступним: це грушоподібний овоч (*pear-shaped vegetables*), у якого тверда шкірка (*hard skins*) та велика кісточка (*large stones*). Найчастіше його вживають в їжу (*are usually eaten*).

У словнику Macmillan Dictionary [5] *avocado* визначається, як фрукт з зеленою або чорною шкіркою (*a fruit with green or black skin*) та великою кісточкою в центрі (*a very large seed in the middle*). У нього блідо-зелена м'якоть (*pale green flesh*). Зазвичай, у авокадо несолодкий смак (*not taste sweet*) та їдять його сирим в салатах (*eaten raw in salads*).

Словник Cambridge Dictionary [6] дає таке визначення: це тропічний фрукт (*a tropical fruit*). У нього товста, темно-зелена або фіолетова шкірка (*dark green or purple skin*). Всередині велика кругла кісточка (*a large, round seed*) і блідо-зелена м'якоть (*soft, pale green flesh*). Авокадо можна вживати в їжу (*can be eaten*).

У словнику Longman [4] лексема *avocado* тлумачиться так: авокадо це фрукт з товстою зеленою або темно-фіолетовою шкіркою (*a thick green or dark purple skin*). Всередині авокадо зелене і має велику кісточку (*green inside and has a large seed in the middle*).

Чотири з п'яти переглянутих словників, тлумачать *avocado*, як фрукт з темною шкіркою та великою кісточкою всередині. Цікавим є те, що тільки словник Collins подає *avocado*, як овоч. Відповідно до джерел у сфері ботаніки, авокадо – фрукт, але через його нейтральний смак, авокадо достатньо часто порівнюють з баклажаном або помідором і, відповідно, називають овочем.

Оскільки авокадо часто порівнюють з помідором, ми вирішили дослідити і лексему *tomato* та дізнатися, яке визначення дають їй словники. Помідор, який людство в більшості називають овочем, в словниках трактується як фрукт. У словнику The Oxford Dictionary [7] *tomato* трактується так: томат це м'який фрукт (*a soft fruit*), який має велику кількість соку (*a lot of juice*). Зазвичай томат

має блискуча червону шкірку (*shiny red skin*). Його їдять як овоч в сирому (*eaten as a vegetable either raw*) або приготовленому вигляді (*cooked*).

У словнику Collins [3] *tomato* визначається як маленький, м'який, червоний фрукт (*small, soft, red fruit*). Його можна їсти сирим в салатах (*can eat raw in salads*) або готувати як овоч (*cooked as a vegetable*).

У словнику Macmillan Dictionary [5] *tomato* трактується так: помідор це круглий червоний фрукт (*a round red fruit*). У їжу він вживається як овоч в сирому вигляді або приготований (*eaten as a vegetable raw in salads or cooked*).

Словник Cambridge Dictionary [6] дає таке визначення: це круглий, червоний фрукт (*a round, red fruit*). У ньому велика кількість насіння (*with a lot of seeds*). Помідор вживається в їжу у приготованому або сирому вигляді (*eaten cooked or uncooked*) як овоч, наприклад, в салатах або соусах (*as a vegetable, in salads or sauces*).

А у словнику Longman [4] це круглий м'який червоний фрукт (*a round soft red fruit*). Овоч вживається в їжу в сирому вигляді (*eaten raw*) або приготованим як овоч (*cooked as a vegetable*).

Всі п'ять досліджених словники, тлумачать *tomato*, як круглий фрукт з червону шкіркою та великою кісточкою всередині. З точки зору ботаніки це ягода, тому що він росте з квітки, всередині його м'якоті - насіння. Але з точки зору технологічної семантики – це все ж таки овоч, тому що його вирощують так, як й інші овочі. В Євросоюзі до фруктів відносять соковиті плоди, тому з точки зору європейців – це фрукт. Але якщо Ви назвете помідор овочем, Ви теж будете праві.

Отже, аналіз лексичних дефініцій лексичних одиниць *avocado* та *tomato* в електронних тлумачних словниках англійської мови показує, що існують певні відмінності у віднесенні плоду до овочів або фруктів різними словниками. Крім того, лексичне словникове визначення вступає у протиріччя із ботанічним.

Подальшою перспективою розвідки є вивчення особливостей представлення лексики на позначення овочів та фруктів у словниках англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дубичинский В. В. Принципы лексикографирования и принципы словарей. Современные проблемы лексикографии : сб. науч. трудов. Харьков : ХГПУ, 1992. С. 135–140.

2. Кодубовська О. О. Гіпо-гіперонімічні відносини в ЛСГ «населений пункт» в українській мові. Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу : зб. наук. праць / за заг. ред. М. В. Полховської, Н. Д. Борисенко, Ю. М. Нідзельської. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2017. С. 38–41.

3. Collins Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.collinsdictionary.com/>

4. Longman Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ldoceonline.com/>

5. Macmillan Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.macmillandictionary.com/>

6. The Cambridge Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/>

7. The Oxford Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

Орліківський Д. О.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Вискушенко С. А.

**ТЕРМІНОЗНАВСТВО ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

Зародженням термінознавства як науки можна вважати початок ХХ ст., коли австрійський вчений О. Вюстер та термінознавець Д. Лотте опублікували свої перші наукові праці. Наразі теоретичним проблемам термінознавства присвячена низка досліджень національних шкіл, таких як австрійсько-

німецька, франко-канадська, російська, чеська тощо. Насамперед, варто згадати теоретичне термінознавство, що займається закономірностями розвитку та вживання фахової лексики, та прикладне термінознавство, що вивчає практичні принципи та рекомендації з уживання термінів, їх створення, опис, упорядкування та переклад [1; 2; 3; 4].

Термінознавством прийнято вважати науку, яка «вивчає фахову лексику з точки зору її типології, походження, форми, значення і функціонування, а також використання, упорядкування і творення» [1, с. 72].

Термінологи визначають наступні типи термінознавства:

- *загальне термінознавство*, предметом вивчення якого є найбільш загальні якості, проблеми та процеси, характерні для спеціальної лексики;
- *галузеве термінознавство* вивчає спеціальну лексику та поняття, що належать до окремих галузей знань конкретних мов;
- *типологічне термінознавство* займається вивченням особливостей окремих термінологій з метою виявлення спільних та відмінних рис окремих терміносистем;
- *порівняльне термінознавство* вивчає спільні та відмінні риси лексики різних мов;
- *семасіологічне термінознавство* досліджує проблеми, пов'язані з семантикою спеціальних лексем та різними семантичними явищами – полісемією, омонімією, синонімією, антонімією;
- *ономасіологічне термінознавство* має на меті дослідити структурні особливості спеціальних лексем та вибір оптимальних форм їх найменування;
- *історичне термінознавство* досліджує історію термінів та терміносистем з метою виявлення тенденції їх утворення, розвитку та упорядкування;
- *функціональне термінознавство* вивчає функції терміна в різних текстах та комунікативних ситуаціях, а також особливості вживання термінів у мові та комп'ютерних системах [1, с. 72].

Наразі відбувається формування низки нових напрямків, таких як когнітивне або гносеологічне термінознавство, що вивчає роль термінів у науковому мисленні та знаннях. Проміжну позицію між термінознавством і теорією тексту займає термінознавча теорія тексту як самостійний розділ термінознавства, що досліджує питання типології текстів та термінологічного аналізу тексту. Тісний зв'язок існує між термінознавством та термінографією, що займається складанням словників спеціальної лексики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Дудок Р. І., Висоцька О. Л. Термін та термінологія як об'єкти лінгвістичних досліджень. *Philology, sociology and culturology. Science, research, development. Monografia pokonferencyjna. №10. Warsawsa, 2018. 108 str.*
2. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення : Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. Дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
3. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения: учеб. пособие. Киев, 1989. 103 с.
4. Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті. Київ, 2006. 99 с.

Пануш Д.О.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Полховська М. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ АНГЛОМОВНИХ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ОДИНИЦЬ ВИМІРУ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ СТІВЕНА КІНГА «ВОНО»

У сучасній лінгвістиці питання прийомів перекладу реалій українською мовою залишається відкритим, оскільки існують певні труднощі, із якими стикаються перекладачі під час перекладу тієї чи іншого мовного об'єкта. Реалія – це частина будь-якої мови, культури та народних особливостей, яка не піддається перекладу, тому переклад реалій є одним із важливих питань

сучасної науки перекладознавства і є частиною великої проблеми передачі культурної своєрідності народу через мову.

Метою статі є визначення особливостей передачі англomовних реалій на позначання одиниць виміру на прикладі роману Стівена Кінга «Воно».

Термін «реалія» виникає у 40-х роках ХХ століття у праці О. Федорова «Про художній переклад» (1941) та позначала національно-специфічний об'єкт. Автор визначив реалію як національно-специфічний елемент міжмовної та міжкультурної комунікації, що викликає труднощі при перекладі. Федоров писав, що немає такого слова, яке не могло би бути перекладено на іншу мову, хоча би описово [5, с.182]. Р. Зорівчак зазначає, що реалії – це слова-категорії, які відіграють роль у відображенні соціальноісторичного та культурного контексту [2, с.187]. Варто зазначити, що переклад реалій становить проблему, оскільки існує необхідність передачі історичного та національного колориту тієї чи іншої країни. Згідно концепції Г. Томахіна, реалії – це назви, властиві лише певним націям та народам, фактів історії, державних інститутів, міфологічних істот, імена національних та фольклорних героїв тощо [4, с.21].

Основне значення реалій вміщує в себе традиційний комплекс етнокультурної інформації, яка є чужою для об'єктивної дійсності цільової мови. С. Влахов та С. Флорін визначають реалії як слова та словосполучення народної мови, які відображають найменування предметів, понять, явищ, характерних для географічного середовища та культури [1, с.255]. У 1952 році Л. Соболев вживає термін «реалія» в сучасному розумінні і навіть дає йому досить визначену дефініцію. Терміном «реалії» позначають побутові і специфічні національні слова й звороти, що не мають еквівалентів у побуті, а отже, і в мовах інших народів [3, с. 290].

Розглянемо, яким чином різного роду реалії передаються в перекладах роману Стівена Кінга «Воно»:

(1) «To make the **ten-degree temperature** worse, there was a strong wind to give the cold a bitter cutting edge» [6, с.257].

Мало того що мороз під десять градусів, так ще сильний крижаний вітер.

*На додачу до **десятиградусного морозу** дув сильний вітер, який колов і сік обличчя.*

Переклад одиниць вимірювання часто становить проблему, тому що система вимірювання (площі, довжини, температури тощо) відрізняються один від одного в різних країнах. У цьому прикладі йдеться про температуру. В оригіналі ми маємо *ten-degree temperature*, нагадаємо, що події відбуваються в США, де температура вимірюється не в градусах Цельсія, а в градусах Фаренгейта. Варто також врахувати, що в оригіналі йдеться про 10 градусів за Фаренгейтом вище нуля (відповідає приблизно 12 градусів Цельсія нижче нуля).

Змінюючи температуру заради адекватного сприйняття україномовним читачем, перекладач, хоч і не вказує прямо, що температура дається в градусах Цельсія, а не Фаренгейта, — втрачає важливу деталь інокультурного, інонаціонального побуту.

(2) «Temperatures were in **the low seventies**» [7, с.37].

Варіанти перекладу:

*Температура - трохи більше **сімдесяти за Фаренгейтом***[6, с. 271].

*Температура перевищила **двадцять градусів**, але не збиралася підніматися вище двадцяти п'яти* [7, с. 312].

Тут, у першому перекладі, ми бачимо переклад градусів Фаренгейта в градуси Цельсія, знову ж таки не вказуючи, про яку шкалі йдеться. У другому випадку зберігається зазначені в оригіналі 70 градусів, додаючи уточнення, що мова все-таки йде про шкалу Фаренгейта. Не можна сказати, що це уточнення помилкове, швидше, навпаки, воно необхідне, тому що мова йде про реалії, що відрізняються в різних країнах. Але залишається незрозумілим, чому в цьому прикладі уточняється шкала, тоді як у

попередньому прикладі перекладач цього не робить. Виникає запитання: чи зрозумів перекладач, що в попередньому випадку температура вказана в градусах Фаренгейта? Різні підходи до передачі градусів у різних частинах роману наводять на думку про те, що переклад, можливо, був виконаний різними людьми.

Варто також розглянути наступний приклад, де йдеться про одиниці виміру ваги:

(3) «*What do you weigh? Seventy, eighty pounds?*» [7, с. 261].

Скільки ти важиш? Сімдесят, вісімдесят фунтів? [6, с. 250].

Скільки ти важиш? Сімдесят фунтів, вісімдесят? [6, с. 250].

У прикладі перекладач зберігає міру, прийняту в Америці, не замінюючи її на кілограми. Цілком ймовірно, що він зробив вони це тому, що в оригінальному тексті вказується саме ця одиниця виміру, тоді як у випадку з температурою в попередніх прикладах жодних вказівок на шкалу обчислення немає.

Повторимо ще раз, відсутність єдиного підходу до перекладу одиниць виміру в тексті перекладу, виконаного В. Шовкуном, наводить на думку про те, що, можливо, роман був перекладений різними перекладачами, це було поширеною практикою в 90-ті роки ХХ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Влахов С.И., Флорин С.П. Непереводимое в переводе. М. : Междунар. отношения, 1980. – 344 с.

2. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози) / Зорівчак Р.П. – Львів : Вид-во при Львівському університеті, 1989. – 216 с.

3. Соболев Л.Н. О переводе образа образом. // Вопросы художественного перевода. / Л.Н. Соболев. – М., 1955. – 290 с.

4. Томахин Г. Д. Реалии американизмы. М. : Высшая школа, 1988. – 239 с.

5. Федоров А.В. Основы общей теории перевода. / А. В. Федоров. – М.: Наука, 2003. – 213 с.
6. Кінг С. Воно: у 2-х кн. / Перекл. О. Красюк: К, 1993. – 432 с.
7. Кінг С. Воно: роман/ Перекл. В. Шовкун. К., 2018. – 445 с.
8. Рецкер, Я. И. Теория перевода и переводческая практика: Очерки лингвистической теории перевода / Я. И. Рецкер. – М.: Международные отношения, 2001. – 248 с.
9. Сдобников, В. В. Теория перевода: учебник для студентов лингвистических вузов и факультетов иностранных языков / В. В. Сдобников, О. В. Петрова. — М.: АСТ: Восток—Запад, 2007. — 448 с.
10. Подольская, Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. – М.: Наука, 1988. – 187 с.

Пейзаж К. А.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: ст. викл. Лисецька Ю.В.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕРІВ МОДАЛЬНОСТІ НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНИХ МАС МЕДІА

Актуальність дослідження обумовлена недостатньою вивченістю модальних компонентів в мові, особливостей маркерів на позначення модальності в текстах ЗМІ. В силу цілого ряду причин політичного, економічного і соціокультурного характеру особливу увагу заслуговує визначення умов використання маркерів в залежності від екстралінгвістичної ситуації. Постановка і вирішення даної проблеми має велике значення і пояснюється тим фактом, що мова є не тільки необхідним засобом спілкування, а й засобом впливу на діяльність і поведінку людей.

Метою дослідження є визначення структурних та функціональних особливостей маркерів на позначення модальності в текстах англomовних мас – медіа.

Вибір засобів вираження маркерів модальності для певних жанрів і модальних семантик тісно пов'язаний з різною інформацією, представленою в ЗМІ. Основними засобами вираження маркерів модальності в фактологічних жанрах є граматичні: форми дієслова, що реалізують модальність через нахил і тимчасові характеристики. Тут також широко вживаються імена власні для створення ефекту евідентності. Ці засоби дозволяють передавати ту інформацію, яка характерна для фактологічних жанрів [1, 34-37].

Матеріал дослідження становлять англомовні медіа тексти. В результаті проведеного дослідження були виявлені групи маркерів модальності, характерні для медіа текстів:

Маркери оцінки ситуації, такі як **briefly, sadly, fortunately, exactly, extremely, actually, normally, simply, basically, wonderfully, terribly, incredibly.**

1) *Mediator (Me): So, this is really upsetting to you. J: It is terribly upsetting. Me: And all these people being in your life for so long and now go on. J: It is not easy to keep this up and grace needs cutting. And a rose bush.* Маркер **terribly** підкреслює серйозність ситуації для одного з учасників спілкування.

Маркери емпізи, такі як **just, do, just by, indeed, really, pretty, right now, I insist that.** Такі маркери часто застосовуються для фокусування уваги конфліктуючих суб'єктів на життя і проблеми їх опонентів, тим самим «пом'якшуючи» дискурс медіа.

2) *I mean, I tried to work with him. I mean I was concerned we are actually friends, at some point. Me: Okey, is there any other agreement you can make with him? Because if he does not have a job or does not have money. This is nothing really do about that* [3, 67-70].

Маркери пом'якшення напруженої ситуації:

3) *I heard but, if I am not mistaken, well, but ..., I understand, but. D: This this already the end of January ... Me: Could you do it a bit sooner? I might be able to, but ... I do not want to say she is the first guy to make me an offer.*

Me: Well, but she said she wanted you pay January rent. Дискурсивні слова **well**, **but** допомагають пом'якшити висловлене, посилюючи при цьому намір угоди і підтримки суб'єктів конфліктного спілкування. Але тим не менш, використовуючи заперечення **but** медіатор пропонує подумати про інші можливі варіанти вирішення проблеми.

Маркери манери мовлення: **so, well, briefly, frankly.**

4) Right, it is being problematic for us because we have an image of premium vodka produced in Russia and it is cheap one. Me: So. C: Frankly, we would be happy if somebody buys it for us. It's not our strategic interest to keep it in Russia. This is confidential. У наведеному вище прикладі маркер **frankly** вказує на щирість намірів одного з учасників медіа дискурсу.

Маркери впевненості в правильності своїх дій: **definitely, assuredly, actually, I know, obviously.** Учасники дискурсу на цьому етапі починають висловлювати готовність до співпраці і згоду з думкою і вимогою опонента. У цьому випадку часто використовуються маркери впевненості.

5) We will be able to discuss that, because, obviously, you have knowledge of the Russian market [4].

Маркер **obviously** вказує на згоду одного з учасників конфлікту з прийнятим іншим конфліктанти рішенням.

Маркери солідаризації (об'єднання) учасників дискурсу медіа: **my friend, two of you, both of you, all together, both, all look, see.** Такі маркери вживаються, коли необхідно зрозуміти, що проблема може бути вирішена тільки при спільній участі.

6) You cannot warm her heart, then you do not want to divorce, then ... then what can you do? Uh? So, since you do not want to divorce you have to do something. See, there are a lot of ways that can help you, right? M: A lot of ... but what I have told you are the facts [4].

Маркери деталізації та уточнення: **a little bit, in addition, also, moreover, mostly, only, you know, another time, just at that time, all our (family), so,**

together, all together, both, in any way , as possible, in fact, at some point, as well, so many, most of the time, called i then, mainly, for a moment.

7) *Man: When the car stopped, just at that time, I came downstairs, to the corridor. The man was walking in the front, she was following behind. I went up to the man. And right at the gate of the corridor, I ran into her. Later, I called the man stop. But the man, in a hurry, got in the car and drove away [4].*

Маркери роз'яснення подальших дій: **then, after all, from there.**

8) *One parent has Monday and Tuesday's night consistently and other parent has Thursday and Wednesday's night consistently and then includes Friday, when you go to the town. So, you are asking. Маркер and then допомагає медіатора структурувати свою промову таким чином, щоб кожен з конфлікуючих суб'єктів усвідомив правильність запропонованого рішення.*

Уточнюючі маркери-питання **right? are not they?**

9) *Zheng Sheng, what I am saying is you do not want to divorce. So, since you do not want to divorce you should have reasons in your mind, right? The only way to solve this problem is that you, deep from your heart, you take the initiative to warm ... to warm her heart. M: Warm? Warm her heart? Me: Yeah?*

Маркери приведення прикладів: **I mean, such as, like.**

10) *I want him to pay the rents, the fees ... If he misses a payment I want higher amount and add double damages ... M: Denis ... She meant that she wants you to pay 2575 dollars at a court fees. She is willing to wave the double damages.*

Маркери перебільшення: **so much, so, too much, too, so many.**

11) *You've heard my story. What do you think? Me: I cannot tell. I'm waiting for you to tell me. I want to hear your answer. M: She is so intimidating. Those matters, how could I be in control of? If I could control her, she would not have done ... have, have, have done so many evil things. Just like that, she fears of nothing, fooling around. Let me tell you in this way, if, in a family, if, that, the husband is very strong in power [с.110-111].*

Таким чином, функціонування комунікативної взаємодії забезпечується вживанням в мові різних маркерів, які є засобами забезпечення успішності реалізації дискурсу медіа текстів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алимуратов О.А. Сущность явления суггестии в медиа-дискурсе и основные факторы успешности данного процесса / О.А. Алимуратов, М.Х. Хасуева // Язык. Текст. Дискурс. – 2010. – Вып. 8. – С. 363–374.
2. Матвеева, Т. В. Функциональные стили в аспекте текстовых категорий [Текст] / Т. В. Матвеева. – Свердловск: Уральский гос. ун-т, 1991. – 450 с.
3. Bayley, P. Live oratory in the television age: The language of formal speeches [Текст] / P. Bayley / G. Ragazzini, D.R.B.P. Miller ed. Campaign language: Language, image, myth in the U.S. presidential elections 1984. – Bologna: Cooperativa Libreria Universitaria Editrice Bologna, 1985. – 174 p.
4. Dijk, T. A. van. Cognitive discourse analysis [Электронный ресурс] / T. A. van Dijk. – URL: <http://www.discourse-in-society.org/teun.htm>, свободный. – Загл. с экрана (дата обращения: 20.04.2017).
5. Rathmayr, R. Neue Elemente im russischen politischen Diskurs seit Gorbatschow [Текст] / R. Rathmayr / R. Wodak, F. P. Kirsch ed. Totalitäre Sprache – langue de bois-language of dictatorship. – Wien: Passagen, 1995. – 214 p

Петренко Б. О.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Вискушенко С. А.

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРСОНАЖНОГО МОВЛЕННЯ ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНИ РОМАНУ СІЛЬВІЇ ПЛАТ «ПІД СКЛЯНИМ КОВПАКОМ»

Образ героя художнього твору складається з багатьох факторів – це характер, зовнішність, професія, захоплення, коло спілкування, ставлення до

себе і оточення. Одним з головних факторів виступає власне мовлення персонажа, розкриваючи в повною мірою його внутрішній світ. Талановито створена мовна характеристика героя – один із найважливіших елементів у портреті персонажа[2]. Перед перекладачем художнього твору постає завдання адекватно та еквівалентно передати особливості мовлення того чи іншого персонажа за допомогою мовних засобів цільової мови.

У напівавтобіографічному романі «Під скляним куполом» (1963) американської письменниці Сильвія Плат висвітлено цілий ряд питань, таких як самогубство, депресія та гендерні ролі у суспільстві. Головна героїня Естер Грінвуд демонструє такі симптоми психічних захворювань, як відсутність інтересу до діяльності, безсоння, нездатність зосередитися та суїцидальні наміри. Авторка порушує хронологію подій у романі та залучає техніку «потoku свідомості» [1], але при цьому зберігає відчуття цілковитості цілісності роману. Створюючи неформальний стиль Сильвія Плат використовує надлишок опису. Естер описує зовнішність людей, своє оточення та почуття яскравими художніми засобами, такими як порівняння та метафори з помітним перебільшенням у описах. Наприклад, тільки в одному епізоді головна героїня опиняється в ситуації, коли світ «*sparkling about [her] like...precious stones*», «*she dives like a cork*», та «*the flowers nodded like bright, knowledgeable children*». Грінвуд маніпулює коннотацією своїх порівнянь та змальовує читачеві певний образ. Дівчина сприймає звичайний дощовий день як жахливий та описує вулиці як «*gray and fuming with rain*», а дощ як «*not the nice kind of rain that rinses you clean, but the sort of rain...they must have in Brazil*».

Сильвія Плат використовує у романі досить велику кількість метафор. Одним із найважливіших метафоричних образів є фігове дерево, яке «*from the tip of every branch, like a fat purple fig, a wonderful future beckoned and winked*». Головна героїня порівнює своє власне непевне майбутнє з безліччю гілок на дереві: «*I saw myself sitting in the crotch of this fig tree, starving to death*». Метафоричні описи звертаються до фізичних та переважно візуальних почуттів читача. Крім метафор та порівнянь авторка також застосовує персоніфікацію,

щоб створити для читачів реальний світ. Естер чує «*miserable noises that had been prowling around in [her]*» та бачить фонтан, який «розвів руки» «*threw up its hands*». Неживі предмети у романі оживають за допомогою персоніфікації. Також Сильвія Плат оживляє певними образами деякі абстрактні поняття. Нариклад, для Естер залізти в ліжко було настільки ж приємним, як «*stuffing a dirty, scrawled-over letter into a fresh clean envelope*» натякаючи метафорами та візуальними елементами та метафорами на низьку самооцінку дівчини.

Розглянувши вживання слова *like*, можна дійти висновку, що воно найчастіше використовується не як дієслово, а скоріше у великій кількості порівнянь в яких Естер метафорично висловлює свої думки. На думку вчених словесні метафори можна розглядати не просто як стилістичний засіб, а й як спосіб виявлення закономірностей пізнання та структурування абстрактних ментальних понять з точки зору інших, звичних концепцій чи досвіду. Цей зв'язок між образною мовою, яку ми використовуємо, та нашими когнітивними процесами означає, що метафорична мова відображає конкретні концептуальні структури та когнітивні звички, що характеризують світогляд людини [2]. Застосовуючи це до 213 порівнянь, зроблених Естер, можна зауважити, що вона часто описує предмети, почуття та ситуації стосовно насильства, зброї та смерті. На початку роману ці метафори виникають у ситуаціях, коли Естер відчуває соціальну ізоляцію. Наприклад, спостерігаючи за Ленні і Дорін, вона описує свій напій як смак «*like dead water*» і відчуває себе «*like a hole in the ground*». Після того, як Естер залишилася одна після фотосесії, вона відчуває себе «*like the skin shed by a terrible animal*». Однак, після спроби Марко згвалтування та її повернення додому, модель цих хворобливих порівнянь посилюється і забарвлює описи Естер у побутових ситуаціях:

Piece by piece, I fed my wardrobe to the night wind, and flutteringly, like a loved one's ashes, the gray scraps were ferried off [3 с. 59].

Тут ми бачимо класичний приклад людини із психічним розладом. Дівчина викидає речі зі свого гардеробу «як прах коханої людини». За допомогою мовних засобів, Плат вдається передати всю гнітючість епізоду.

Отже, мовлення Естер Грінвуд характеризується великою кількістю стилістичних засобів.

Головна героїня роману під час опису оточення, зовнішність та почуттів використовує занадто багато яскравих образних засобів, таких як порівняння та метафори. Протягом усього роману Сильвія Плат використовує метафоричні образи та персоніфікацію. Героїня часто описує предмети, почуття та ситуації стосовно зброї, смерті та насильства. Постійність цих порівнянь між хворобами, травмами та смертю та світом, який оточує Естер, свідчить про продовження психологічних проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Daniel Hunt. Ronald Carter .Seeing through The Bell Jar: Investigating Linguistic Patterns of Psychological Disorder. Journal of Medical Humanities. 2012. №33. С. 27 –
40. URL:https://www.researchgate.net/publication/51840285_Seeing_through_The_Bell_Jar_Investigating_Linguistic_Patterns_of_Psychological_Disorder
(дата звернення: 15.10.2021).
2. Semino, Elena. “A cognitive stylistic approach to mind style in narrative fiction.” In Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis, ed. E. Semino and J. Culpeper. Philadelphia: John Benjamins, 2002. 95 – 122 p.
3. Sylvia Plath. The Bell Jar. London: Harper & Row, 1971. 135 p.
4. Сильвія Плат. Під скляним ковпаком / пер. з англ. Ольги Любарської. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 360 с.

Понн М. І.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Борисенко Н. Д.

ЗІСТАВЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СЛОВНИКІВ OXFORD ТА CAMBRIDGE

Дослідження у сфері комп'ютерної лексикографії у сучасному світі є надзвичайно важливими, оскільки поява електронних та комп'ютерних

лексикографічних джерел з кожним роком стає доволі частішою [2]. Електронні тлумачні словники з'являються на різних мовах, що дозволяє збагатити ресурси Інтернету більшою кількістю словникових статей. Вони набирають популярність у використанні починаючи з 40-х років ХХ століття, а саме з початку розвитку інформаційних технологій.

Електронні словники є набагато зручнішими у використанні за їх писемних та друкованих попередників, які і стали основою для розробки лексикографічних джерел в електронному форматі.

На відміну від друкованих прототипів, електронні словники англійської мови мають різні опції. Окрім словникової статті, тобто лексеми та її дефініції, словники у електронному вигляді мають функцію, яка дозволяє прослухати правильну вимову британською та американською англійською мовою, надаючи також по одній транскрипції до кожного з поданих записів.

Беручи до уваги опції у електронному словнику англійської мови The Oxford Dictionary [5], він надає одну або декілька дефініцій до кожного слова. Після кожного тлумачення лексичної одиниці, представлено декілька прикладів її використання, що дозволяє користувачу краще зрозуміти тлумачення конкретного слова.

Окрім того, у електронному лексикографічному джерелі The Oxford Dictionary [5] представлено додаткові функції, які пропонують словосполучення з досліджуваною лексичною одиницею, визначення яких можна отримати лише в тому випадку, якщо натиснути на опцію словосполуки. Ця особливість є не лише корисною, а й естетично виправданою, оскільки відсутність цих визначень у словниковій статті та їх появи лише після натискання на обраний нами вираз дозволяє не нагромаджувати її зміст.

Наступна опція пропонує споріднені теми до слова та його значення. Після натискання на обрану користувачем тему, ця функція надає перелік слів, які відносяться до неї.

The Oxford Dictionary [5] пропонує додатково колокації (*collocations*), тобто сполучення досліджуваного слова з різними частинами мови, наприклад, прикметник (*adjective*), дієслово (*verb*) та інші частини мови.

Ще одними важливими функціями є наявність спільнокореневих слів (*nearby words*), ідіоми (*idioms*), походження слова (*word origin*), яка дозволяє дослідити історію виникнення досліджуваної лексичної одиниці, та перевірка вимови (*check pronunciation*).

Опції The Cambridge Dictionary [4] не повністю співпадають з тими, які пропонує The Oxford Dictionary [5]. У словнику представлені ідіоми, перевірка вимови та спільнокореневі слова.

Тож, лише у словнику Oxford [5] представлені такі додаткові опції як походження слова та сполучення певної лексичної одиниці з іншими частинами мови, тобто колокації.

Для порівняння двох словників було обрано слово *family* (сім'я), яке являється словом-«гніздом». Лексичним гніздом називають сукупність лексичних одиниць, які спільні за змістом та коренем [1]. Це явище поділяють на словотвірну пару та словотвірну парадигму. Перше являється мінімальною одиницею словотвірного гнізда, яке складається з твірного та похідного слова. Словотвірна парадигма вміщує всі похідні певного твірного слова. Кожне гніздо має стільки ж парадигм, скільки твірних слів. [3]

Провівши аналіз словникових дефініцій лексеми *family*, можна побачити, що електронний словник The Oxford Dictionary [5] вказує на частину мови, до якої належить досліджувана лексична одиниця, надає транскрипції та можливість прослухати, як правильно вимовляти дане слово, представляє слово як у значенні сім'ї, яка складається з родичів, так і у значенні класифікації видів тварин чи рослин та як група споріднених мов.

Провівши аналіз структури електронного словника The Cambridge Dictionary [4] на прикладі лексеми *family*, можна дійти наступних висновків. Лексикографічне джерело вказує на те, що досліджуване слово є іменником, тобто демонструє частину мови слова, яке вводить користувач у пошук. Окрім

цього, надаються також транскрипції та запис вимови слова, який можна прослухати безліч разів. Лексична одиниця *family* має шість визначень, серед яких три відносяться до сім'ї, яка складається з людей у певних родинних стосунках, а ще три відносяться до тварин та рослин. До кожного з цих визначень також надається приклади з використанням цього слова у контексті, що допомагає краще зрозуміти значення слова.

Зіставний аналіз додаткових опції представлених у словникових статтях лексеми *family* у словниках Oxford [5] та Cambridge [4] дозволяє виявити, що спільними рисами словників є наявність ідіом, спільнокореневих слів та перевірки вимови. Лише у словнику Oxford [5] представлені такі додаткові опції як походження слова та сполучення певної лексичної одиниці з іншими частинами мови, тобто колокації.

Якщо порівнювати достовірність значень, то так як The Oxford Dictionary [5] є частково історичним словником, над яким працювали протягом багатьох років, в ньому є значення як історичних слів та значень, так і сучасної лексики. На противагу йому, The Cambridge Dictionary [4] надає результати пошуку у вигляді більш розширеного та актуального переліку визначень, які безпосередньо використовуються у сучасній як письмовій, так і в усній мові.

The Cambridge Dictionary [4] ідеально підходить для вивчення англійської мови на рівні її розуміння, в той час як The Oxford Dictionary [5] є гарним джерелом для дослідження конкретного слова, його походження, усі його спільнокореневі та подібні за сенсом слова, а також використання інших частин мови з шуканим словом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Капранов Я. В. Співвідношення понять “лексичне гніздо” / “словотворче гніздо”, “генетичне гніздо” й “етимологічне гніздо” в етимологічній лексикографії / Я. В. Капранов // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Філологія. – 2015. – Т. 18, № 1. – с. 79-87. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknlu_fil_2015_18_1_11

2. Костікова І. І. Упровадження електронних словників у процесі навчання англійської мови / І. І. Костікова. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. № 2 (76). с. 3–13. Режим доступу: <https://pedscience.sspu.sumy.ua/wp-content/uploads/2018/05/3-1.pdf>

3. Щигло Л. В. Словотвірне гніздо як макроодиниця дериваційної системи / Л. В. Щигло // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія. – 2014. – Т. 2, № 11. – с. 99-101.

4. The Cambridge Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/>

5. The Oxford Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

Сегал С. Ш.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Вискушенко С. А.*

ОСНОВНІ ДИФЕРЕНЦІЙНІ ОЗНАКИ ТЕРМІНА

При дефінуванні терміна вважається за необхідне враховувати семантичні, формальні, прагматичні чи функціональні вимоги, що висуваються до нього як одиниці мови.

До семантичних, формальних, прагматичних чи функціональних характеристик відносять:

- 1) несуперечливість семантиці, під якою мається на увазі співвіднесеність терміна з поняттям;
- 2) відсутність синонімів у межах однієї терміносистеми;
- 3) повнозначність як відображення в значенні терміна мінімальної кількості ознак, достатніх для ідентифікації позначуваного ним поняття;
- 4) відсутність синонімів;
- 5) відповідності нормам мови, а саме в усуненні або заміщенні відхилень від фонетичних та граматичних норм, професійних жаргонізмів;

- 6) лексичної і формальної стислості, що означає: перевагу нетавтологічності і коротких форм;
- 3) деривативність;
- 7) інваріантність форм;
- 8) вмотивованість;
- 9) систематичність (можливість відображення в структурі терміна зв'язку поняття з іншими в даній системі поняттями і місцями цього поняття в даній понятійній системі);
- 10) застосування термінів в професійній комунікації, що вказує на їх загальноприйнятність і вживаність в певному середовищі;
- 11) інтернаціональність – прагнення до однаковості або близькості форм, збігом змісту термінів, що вживаються в декількох національних мовах;
- 12) сучасність (заміна застарілих термінів сучасними еквівалентами);
- 13) езотеричність (навмисна недоступність для неспеціалістів);
- 14) милозвучність, зручність вимови і відсутність асоціативної неблагозвучності [1; 2; 3; 4; 5].

Таким чином, узагальнивши вищезазначене та розділяючи точку зору низки вчених, ми розуміємо під терміном слово або словосполучення, співвіднесене зі фаховим поняттям, явищем або предметом в системі будь-якої сфери знань.

До найважливіших ознак термінологічних одиниць можна віднести, насамперед, співвіднесеність з певним професійним поняттям, точність і системність. Вимоги ж однозначності і стислості, на наш погляд, не можуть розглядатися як обов'язкові для сучасних термінологічних одиниць, оскільки багато термінологічних номінацій нерідко виявляються полісистемними та багатоконпонентними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Дудок Р. І., Висоцька О. Л. Термін та термінологія як об'єкти лінгвістичних досліджень. *Philology, sociology and culturology. Science, research, development. Monografia pokonferencyjna. №10. Warsawsa, 2018. 108 str.*

2. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення : Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. Дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
3. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения: учеб. пособие. Киев, 1989. 103 с.
4. Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті. Київ, 2006. 99 с.
5. Скороходько Е. Ф. Термін як репрезентант комунікативної стратегії побудови наукового тексту. Мовні і концептуальні картини світу : Зб. наук. праць. Київ, 2002. С. 204–210.

Сірик Ю. Е.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Вискушенко С. А.*

ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Міжнародне співробітництво у всіх сферах людської діяльності динамічно розвивається, що є важливою та унікальною особливістю нашого часу. Зростання міжнародного обсягу ліків та медикаментів вимагає об'єднання зусиль дослідників з різних країн для захисту здоров'я людей по всьому світу. А тому попит на високоякісний медичний переклад зростає з кожним днем.

Якість медичного перекладу нині одна із найважливіших питань, оскільки цей вид перекладу вимагає як знання мови, а й великих і відповідних медичних знань лікарів-фахівців.

Переклад медичних текстів є однією з найвідповідальніших форм перекладу, оскільки одна помилка в перекладі може коштувати тисячі життів людей. Тому дуже важлива висока якість роботи та уважність.

При перекладі медичних текстів необхідно бути точним й акуратним у мовленні, виключати всі відмінності та можливість подвійного тлумачення тексту. Неточні тлумачення термінів та контексту також неприпустимі. Хоча медичні тексти містять менше метафор, а їхні автори не використовують

стилістичні навички художнього стилі, перекладачі зазнають багато труднощів при перекладі медичної термінології.

Кількість термінів у сучасній науці стрімко зростає. У той самий час більшість термінів мають розбіжні значення в різних мікросистемах. Все це викликає великі труднощі під час перекладу медичних термінів. Переклад термінів у медичному дискурсі надзвичайно складний. Тому деякі експерти вважають, що краще не перекладати медичні терміни, а наприклад, користуватися латинськими термінами, щоб лікарі могли розуміти медичні тексти. Терміни, створені відповідно до правил латинської граматики, забезпечують порозуміння між носіями різних мов. Латинські терміни могли б офіційно набути статусу сучасної міжнародної номенклатури.

Звичайно, *транскрипція*, *калькування* та *транслітерація* – це основні способи перекладу англійських медичних термінів, але в той же час існують еквівалентні або варіантивні переклади, оскільки такий переклад дозволяє вважати текст зрозумілим та лексично багатшим. Найпоширенішим способом перекладу з англійської мови є написання буквами українського алфавіту: *обсесія*, *паттерн*.

Однак насправді перекладач не завжди знайомий із українськими та англійськими термінами та може не розуміти справжнього значення цього терміна і лише сподівається, що текст буде зрозумілий для іноземців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Дудок Р. І., Висоцька О. Л. Термін та термінологія як об'єкти лінгвістичних досліджень. *Philology, sociology and culturology. Science, research, development. Monografia pokonferencyjna. №10. Warsawsa, 2018. 108 str.*
2. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення : Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. Дім «КМ Academia», 2000. 218 с.

3. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения: учеб. пособие. Киев, 1989. 103 с.

4. Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті. Київ, 2006. 99 с.

5. Скороходько Е. Ф. Термін як репрезентант комунікативної стратегії побудови наукового тексту. Мовні і концептуальні картини світу : Зб. наук. праць. Київ, 2002. С. 204–210.

Сумма О.В.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Борисенко Н. Д.*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСКИХ РЕАЛІЙ НА ПОЗНАЧЕННЯ ТИТУЛІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Наша розвідка присвячена дослідженню англійських реалій на позначення титулів та їхнього відтворення в українських перекладах. Метою розвідки є визначення способів передачі титулів засобами української мови.

З давніх часів, переклад допомагає та рятує життя людей, надаючи можливість зрозуміти тексти, книги, поради, настанови, лікарські рецепти. Кожного дня через руки та майстерну роботу перекладачів проходять тисячі, якщо навіть на мільярди слів та речень, на всі мови світу перекладаються сотні або ж навіть тисячі книжок, документів.

Оскільки наш світ все більше і більше занурюється у процес глобалізації та стирання кордонів між країнами і рамок між культурами світу, робота перекладача стає все більш важливою, а головними, основоположними мовами у даному контексті виступають, перш за все, англійська мова, слідом за якою йдуть німецька, французька, російська та все більшої потужності набирає китайська.

У сучасному світі будь-яка жива мова як відкрита і динамічна система весь час перебуває в процесі розвитку, зазнаючи кількісних і якісних змін. Роль перекладача, як знавця мов та культур, полягає у адекватному перекладі текстів

з мови оригіналу на, відповідно, мову перекладу. Іноді від недостатньої компетентності або обізнаності, недостатнього рівня майстерності та володінням одією з мов може залежати доля відносин між політиками, країнами. У деяких випадках навіть існує ймовірність розгортання військових операцій через неправильне трактування та переклад реалій перекладачем. Переклад реалій є частиною великої проблеми передачі національної і історичної ідентичності народів, культур [9]. Реалії належать до безеквівалентної лексики, але є одними із найменш вивчених лінгвістичних одиниць. Ситуацію утруднює наявність декількох термінів для позначення одиниця, що є унікальними для певної культури [11, с. 18–19].

Переклад реалій є важкою справою, що поєднує у собі як перекладацьку техніку, так і перекладацьке мистецтво [5]. У залежності від виду інформації, що її несе реалія в кожному окремо взятому до уваги випадку (денотативної, конотативної, зокрема національнокультурної, локальної), від композиційної заданості реалії в ситуативному контексті, перекладачі по-різному мають відтворити її семантико-стилістичні функції.

Сьогодні в українському перекладознавстві закріпилося таке тлумачення поняття *реалія* «моно- та полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких містить (у плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [8, с. 498].

Дослідники, що займались вивченням проблеми реалій, наводять неповні та неоднозначні визначення, називаючи лише ті чи інші ознаки та застосовують неоднакові для їх визначення терміни. Одні вважають, що до реалій відносяться слова, що позначають «особливості державного уряду, побуту, звичаїв» [6, с. 150]. Л.С. Бархударов дає визначення реаліям як словам, «які позначають предмети, поняття і ситуації, які не існують в практичному досвіді людей, які говорять на іншій мові» [1, с 78].

Згідно з думкою Вл. Россельса, реаліями є «іншомовні слова», котрі позначають поняття, предмети, явища та не використовуються тим народом, на

мову якого виконується переклад. «Реалія – це предмет, поняття, явище, характерне для історії, культури, побуту, життя того чи іншого народу країни, яке не зустрічається в інших народах» [7, с. 169].

Проте, прослідковується спільна характеристика поняття *реалії*, під якими розуміють таку безеквівалентну лексику, що відображає культурну, політичну, побутову, соціальну особливість та унікальність країни, народу, території яким вони належать.

Згідно з класифікацією, що запропонував В. Виноградов, реалії поділяються на:

- Лексику на позначення реалій побуту – майно, одяг, житло, напої, їжа, грошові одиниці, музичні інструменти, одиниці вимірювання, види занять та праці, народні пісні, ігри, свята і танці, звернення.

- Лексику на опис реалій природного світу – назви рослинного та тваринного світів, пейзажів і видів ландшафту.

- Лексика на позначення етнографічних та міфологічних реалій – казкові істоти, божества, легендарні місця, етнічні й соціальні спільноти та представники цих спільнот.

- Лексика, що містить в собі реалії державно-адміністративного устрою і суспільного життя (актуальні і історичні) – адміністративні одиниці і державні інститути, громадські організації, партії та їх учасники, промислові та аграрні підприємства, торговельні заклади, основні військові і поліцейські підрозділи і чини, цивільні посади та професії, титули і звання.

- Лексика, що відображає асоціативні реалії – вегетативні символи, анімалістичні, символіка кольору, фольклорні, історичні та літературнокнижкові алюзії.

- Лексика, котра позначає ономастичні реалії – антропоніми, топоніми, імена літературних героїв, назви компаній, музеїв, театрів, ресторанів, магазинів, пляжів, аеропортів тощо [2, с. 15-22].

Якщо розглядати проблему реалій на прикладі робіт С.І. Влахова і С.П. Флоріна, то вони називають дві основні проблеми передачі реалій в

перекладі: відсутність у мові перекладу відповідника реалії та передача їхнього національного та історичного забарвлення.

За С. Флориним і С. Влаховим у практиці перекладу зустрічаються такі засоби передачі реалій: транскрипція (транслітерація) та переклад (заміни):

1. Неологізми: калька, напівкалька, освоєння, семантичний неологізм.
2. Приблизний переклад: відповідність за родом та видом, функціональний аналог, опис, пояснення, тлумачення або ж контекстуальний переклад [3, с. 87].

Розглянемо, як відтворюють в українському перекладі англійські реалії, які позначають титули та відносяться до групи історичних, тобто таких, що вийшли або майже вийшли з ужитку [9]. Титули відігравали важливу роль у житті британського та європейського суспільств до Першої світової війни, але не використовуються сьогодні в українському соціумі, хоча і збереглись певною мірою у Великій Британії. До першої групи реалій відносимо титули монархів:

... and hereditary King of Bohemia [10, с. 8].

... наслідний король Богемії [4, с.15]. Як бачимо з прикладу, титул монарху *king* відтворюється в українському перекладі за допомогою еквівалента *король*.

Другу групу утворюють титули, які використовуються при звертанні до монархів:

Your Majesty had not spoken before I was aware that I was addressing Wilhelm Gottsreich Sigismond von Ormstein [10, с. 8].

Ви, ваша величносте, ще не похопилися й словом, а я вже знав, що мене шанував своїм візитом сам Вільгельм Готсрайх Смізмунд фон Ормштейн [4, с.15]. Такі титули (*Your Majesty*) мають відповідники в українській мові (*ваша величносте*), які і використовуються в подібних випадках.

Третя група складається з дворянських титулів. Наприклад:

Grand Duke of Cassel-Felstein [10, с. 8].

великий князь Кассель-Фельштейнський [4, с.15]. У цьому випадку англійська лексема *duke* в українській мові може відтворюватись за допомогою

запозиченої з німецької мови одиниці *герцог* або за допомогою питомої лексеми *князь*. Як бачимо з прикладу перекладач надає перевагу питомій одиниці, що спрощує розуміння уривку для цільового читача.

У наступному прикладі використано ще один дворянський титул:

You may address me as the Count Von Kramm, a Bohemian nobleman [10, с. 7].

Можете називати мене графом фон Краммом, богемським дворянином [4, с.14]. Реалія *Count* відтворюється за допомогою українського відповідника *граф*.

Отже, в англійській мові виділяємо групу реалій на позначення титулів, серед яких виділяємо титули монархів, титули, які використовуються у звертанні до монархів та дворянські титули. Під час відтворення титулів у перекладі використовуються відповідники, які існують в українській мові. При цьому перекладач може обирати з декількох еквівалентів. Подальшою перспективою розвідки є вивчення способів передачі українських титулів засобами англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Москва : Международные отношения, 1975. 239 с.
2. Виноградов В. С. Лексические вопросы перевода художественной прозы. Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
3. Влахов С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорін. Москва : Международные отношения, 1980. 343 с.
4. Дойль, А. К. Пригоди Шерлока Холмса. 3 англ. пер. М. А. Дмитренко. Київ : Школа, 2009. – 352 с.
5. Зорівчак Р. П. Статус реалії як перекладознавчого терміна. Теорія і практика перекладу. Київ, 1985. Вып. 12. С. 22–31.

6. Левицкая Т. Р., Фитерман А. М. Проблемы перевода. Москва : Международные отношения, 1976. 205 с.
7. Россельс В. Перевод и национальное своеобразие подлинника. Вопросы художественного перевода. Москва : Советский писатель, 1955. С. 165–188.
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
9. Славова Л. Л., Борисенко Н. Д. Відтворення історичних реалій у перекладі художньої літератури. Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу : тези доп. Всеукраїн. наук. конф. пам'яті д-ра філолог. наук, проф. Д. І. Квеселевича (1935-2003). Житомир, 2020. С. 77–80
10. Doyle A. C. A Scandal In Bohemia. [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://www.eastoftheweb.com/short-stories/UBooks/ScanBohe.shtml>.
11. Slavova L., Borysenko Culture-Specific Information Encoded in Lacunae: The Author's and Translators' Strategies of Representation. *Studies about Languages*. 2021. Vol. 1, № 38. P. 17–38.

LITTERA SCRIPTA MANET

Наукове видання

LITTERA SCRIPTA MANET

(ЗБІРКА СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ)

ВИПУСК 7

Житомир 2021